

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izvenredne nedelje in praznike.

Insarati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin., za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—	1	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vredno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Moje pojasnilo gospodom železničarjem.

Upam, da mi gospodje okrog uredništva „Jugoslovanskega železničarja“ ne odrečejo pravice do stvarnega pojasnila na različne pisane in nepisane očitke, ki se nanašajo na moje delovanje v času poverjenjstva za železnice t. j. od 28. oktobra 1918. do 20. februarja 1919. Pred 5 meseci sem se poslovil od poverjenjstva. Ako se sedaj meče na me ogenj jeze in sovraštva v železn. krogi, si tega ne morem drugače razlagati, da morajo vzroki za to početje izvirati iz čisto osebnih nagibov in vsled pomanjkanja objektivne in kritične informiranosti. Upravičeno bi pričakoval toliko lojalnosti od resnih mož, da se vsestransko poučijo, predno navajajo z neresničnimi trditvami in osebnimi žaljivimi sumničeni.

Očitajo mi: da sem slabo sestavil direkcijo državnih železnic v Ljubljani, da nisem poskrbel za prevoz inventarja prejšnje železniške direkcije iz Trsta v Ljubljano, da sem brez potrebe ustanovil začasno višje ravnanstvo, da sem se brigal za povišanje plač samo za višje uradnike, ne pa za delavstvo in nižje uslužbence, da se po moji krivdi ni izvršilo normalno napredovanje za uradnike v januarju, da sem nelojalno postopal pri sestavi prometnega odseka v „Demokratskem klubu“ in slednjič da sem jaz spravil v ministristvo sabračaja za sekcijnega šefa g. kontrolorja Negovetiča.

Naj mi bo dovoljeno pojasnilo za one, ki jih prekipenja strasti še ni uničilo smisla in sposobnosti za pravično presojanje trditve, dela in oseb ter za one, ki so še ohranili zmožnost misliti brez predsodkov in iskati resnice.

Takoj prvi večer in naslednje dni po prevratu sem imel daljša posvetovanja z železniškimi uradniki. Povabil sem vse, ki so v težkih dneh hoteli pomagati. Prosil sem jih za pomoč in solidarno sodelovanje. Pri teh razgovorih smo ugotovili načela za organizacijo ravnateljstva in prosil sem starejše gospode, da mi nasvetujejo osebe, ki naj pridejo v ravnateljstvo za posamezne referate. Povdariti moram, da sem opetovano naglaševal, da so vse moje odredbe in imenovanja začasna, ker nisem hotel prejudicirati poznejšim ministrskim ukrepom. Za postavbo direkcije je bila sestavljena lista po soglasnem dogovoru z uradnim. Predno sem sestavil listo kot predlog narodni vladi, sem povabil še soc. demokratično in jugoslov. želez. organi-

zacija in jih prosil, da predloži pritr-dita, odnosno stavita izpremenjalne predloge. Dobro se spominjam, da sta bila pri tem navzoča poleg drugih g. Leutgeb (ZJŽ) in g. Vencelj (JSDS) in sta oba soglašala s predlogom, češ da za sedaj boljših kandidatov nimajo. Menda bolj demokratično nisem mogel postopati.

Kot poverjenik sem že drugi dan odredil, da naj se tržaška direkcija tako preseli s vsem inventarjem v naravno središče v Ljubljano. Ker so pa tržaški vodilni krogi mislili, da bi to pomenjalo veliko oslabeitev politične pozicije Slovencev v Trstu (pričakovali so plebiscita) in ker po mojem vtisu tudi slovensko železniško uradništvo ni bilo pripravljeno zapustiti Trsta, sem moral svojo odredbo anulirati na pristisk deputacije iz Trsta. Da je bil drag inventar tržaške direkcije vsled nastopivših vojaških dogodkov za nas izgubljen, leži krivda v kratkovidnosti tržaških krogov, kar sem tudi kasneje jasno povedal g. dr. Rybafu, dr. Wilfanu in nekaterim uradnikom iz Trsta.

Začasno t. zv. višje ravnateljstvo je bilo ustanovljeno koncem decembra iz bojazni, da utegnejo biti naši prometni interesi silno oškodovani vsled prenatnega centraliziranja in vsled neorganiziranosti prometnega ministristva. Po ukinitvi poverjenjstva — kar smo pričakovali da se zgodi s 1. januarjem 1919. — naj bi začasne prometne koristi v Sloveniji varovala t. zv. višja direkcija. Poleg tega še povem, da sem ta predlog spravil v sejo narodne vlade po naročilu obeh slovenskih ministrstev v Beogradu, ki jima je bil slovenski interes gotovo pri srcu.

Kar se tiče očitka, da sem skrbel samo za višje uradništvo, dočim pa nisem imel smisla za nižje uslužbence, konstatiram naslednje: odklanjanje vsako misel na izredno napredovanje pri ravnateljstvu državne železnice in pri poštenem ravnateljstvu, ker sem se predobro zavedal provizoričnega značaja svoje oblasti in kompetenc narodne vlade. Ker so pa gospodje pri obeh direkcijah opetovano izjavljali, da z obstoječimi normalnimi dohodki ne morejo izhajati in z ozirom na to, da sta imeli obe direkciji spočetka res mnogo posla, sem pristal na naslednje samo začasno zboljšanje dohodkov: za vodilno uradništvo posameznih oddelkov pri ravnateljstvu državnih železnic 66% difference v službenih prejemkih med činom, ki ga je uradnik dejansko imel in med onim, ki ga določa pragmatika za načelnika posameznih oddelkov. Priobdili sistem mlajših uradnikov nekaj več, starejši manj. Spominjam se, da je direkcija stavila predlog na 100%,

narodna vlada je sprejela 66%. — Nekaj podobnega je bilo pri poštenem ravnateljstvu. Nagibi in vzroki so bili podobni. Več gospodov se je oglasilo v poverjenjstvu z izjavo, da s predpisanimi dohodki ne morejo shajati — večinoma so imeli prve mesece ločeno rodbinsko življenje — da raje iščejo drugod primerne službe itd. Veliki narodni interesi so velevali, da mora poštini aparat za vsako ceno poslovati, zato sem narodni vladi predlagal, da se juristom pri poštenem ravnateljstvu prizna začasen priboljšek v dohodkih na ta način, da se jim izplačuje mesečna plača v višini, ki bi jo normalno dobili po službeni pragmatiki po 5 letih. To je znašalo za vsakega mesečno od ca 50—90 K. Izrečno pa pravi sklep narodne vlade, da je to začasen povisek in da se s tem ne izpreminja službena doba in da se torej tega ne more smatrati za nikak avanzma, ker ta priboljšek pri ureditvi plač sam po sebi odpade. Če bi tega takrat narodna vlada ne bila ukrenila, bi lahko imeli direkciji brez personala. Zato sem zagovarjal ta ukrep tedaj in njegovo opravičenost zagovarjam za ono dobo i danes.

Za nižje uslužbenstvo sem storil vse, kar je bilo za danjš razmer mogoče storiti. Koncem novembra sem izposloval pri narodni vladi znesek okrog 650.000 K kot subvencijo za nakup živil za železniško osebje. Opetovano sem naprosil poverjenika za prehrano da honorira težko službovanje železničarjev z živili po primerni ceni. V decembru sem s težavo poskrbel draginski povisek nižjim železniškim uslužbencem, delavcem in njih rodbinam, dasi je bil finančni položaj narodne vlade silno težaven.

Gotovo nisem opustil nikdar nobene prilike za zboljšanje gnetnega položaja železničarjev, kar mi bodo radi pritrtili vsi ostali člani prve narodne vlade in kar je razvidno tudi iz uradnih zapiskov. Če se ni moglo ugoditi vsem prošnjam se zato ne more delati odgovornim niti mene niti celotne vlade, ki je stala pri vsakem votiranju za nove izdatke pod vlogo velike odgovornosti napram narodu, ker je morala gospodariti brez zakonito odobrenega proračuna.

Kje krivda, da želez. uradništvo do julija ni bilo deležno svojega avtomatičnega napredovanja, ki bi se moralo izvršiti že s 1. januarjem? Jaz morem samo tole odgovoriti: V drugi polovici decembra sem odredil takrat dvema uradnikom v poverjenjstvu, da stopita v zvezo z osebnim referentom od direkcije glede priprav in predlogov za običajno januarsko napredovanje. Sestanek se je vršil, in go-

spod osebni referent od ravnateljstva je bil mnenja, da predlogov za napredovanje ni mogoče izdelati za poverjenjstvo, ker ni uradnih personalnih podatkov pri rokah, s Trstom, prejšnjim sedežem direkcije, in ministristvom na Dunaju pa ni bilo zvez. Oba gospoda od poverjenjstva sta povdarjala potrebo normalnega napredovanja s 1. januarjem in nasvetovala, da naj uradniki pri državni železnici podajo izjavo o lastnorodnim podpisom, kedar pridejo na vrsto za to napredovanje. Avanzma naj se takoj izvrši na podlagi teh izjav, eventualne napake naj se kasneje popravi, ko dobi ravnateljstvo v roke uradne personalne izkaze. Konstatiram, da menj kot poverjeniku ni bil nikdar stavljen noben tozadevni predlog, dasi sem ga enkrat urgiral. Ko je prišel minister Vulović v drugi polovici januarja v Ljubljano, sem po širšem sestanku uradništva od poverjenjstva in od direkcije znova spravil to vprašanje v razgovor in povdaril, da je to nekaj nujnega. Gospod minister je dejal, če je napredovanje avtomatično, je samo po sebi umevno, da se mora izvršiti. Ker pa čem to vprašanje sedaj enotno urediti za celo državo, naj direkcija o tem poroča v Beograd. V tem trenutku sem videl, da smo zamudili čas, ko bi bilo poverjenjstvo lahko napredovanje v lastnem delokrogu izvedlo. Nikomur nečem očitati slabega namena, povedati pa sem dolžan resnico, da so bili to oni tedni, v katere pada začetek animoznosti od strani direkcije proti poverjenjstvu.

Nekateri gospodje železničarji trdijo, da sem nepravilno postopal pri sestavi prometnega odseka v „Demokratskem klubu“, ko smo izvolili za predsednika dr. Wilderja mesto tovariša Kežarja, sploh pa, da je nelojalno od mene, da se kot neželničar zanimam tudi za prometna vprašanja. Neinformiranost, nekritičnost in strast niso nikdar činitelji, ki vodijo po poti resnice in zaupanja najboljšega človeka v blodenje in smešnost. Pojasnim naj izvolitev: 10 do 12 gospodov je bilo določeno za prometni odsek. Pri konstituiranju predlagal nekdo mene kot bivšega poverjenika, za predsednika. Odgovoril sem, da je bil ravno tako poverjenik dr. Wilder (za Hrvatsko), naj on prevzame predsedstvo. Tako se je zgodilo. Dr. Wilder je bil izvoljen za predsednika, jaz za tajnika, ostali pa v odbor. Povdariti pa je treba, da je to klubski odsek (ne parlamentarni), da njima uradnega parlamentarnega značaja, da se je kasneje popolnoma in da je bilo vsakemu članu demokratskega kluba na prosto dano, da lahko vstopi v ta odsek. Odsek je brez večjega pomena in vsak posamez-

ni poslanec lahko isto doseže ali sam ali potem kluba, če je član tega odseka ali pa ne, samo da se zanima za prometna vprašanja.

Povdarjam tudi, da se v tem odseku ne obravnava nikak trzv. strokovna vprašanja v zmislu železničarskega poklica, temveč splošne prometne stvari, gospodarsko — prometna vprašanja, nove zveze, parobrodarstvo itd. in da k tem vprašanjem z isto sigurnostjo lahko govori poslanec neželničar kot železničar, samo treba je interesa za stvar, zbiranja podatkov in nekaj splošnega študija. Ni pa treba poslancem v tem odseku znati, kako naj se na progi dajejo signali, niti kako se izdelajo tarifne tabele po kilometru. S tov. Kežarjem sva si bila vedno dobra, edino enkrat sva bila mimogrede v privatni družbi različnih nazorov, ko je zagovarjal trditve, da je povišanje železniških tarifov v tej meri upravičeno iz razlogov, da more železniška uprava zboljšati železničarjem plače. Moja protitrditev je bila: potrebno je, da se plače zvišajo, toda povišanje tarifov je široko ekonomsko vprašanje, ki zahteva cel narod v svojih posledicah in ga je treba obvarovati z mnogo širšega vidika. Ne gre zagovarjati stališče: železniška uprava naj potegne iz naroda sto milijonov za to, da zviša slovenskim železničarjem plače letno za en milijon kron.

S tov. Kežarjem sva vedno dobro shajala. Svojo lojalnost sem pa gotovo pokazal že s tem, da sem vložil svojo prvo večjo interpelacijo glede nedostatkov na železnicih v svojem imenu, tov. Kežarja, dasi sem celotno snov za interpelacijo zbiral sam in tov. Kežarja takrat niti v Beogradu ni bilo ko sem interpelacijo vložil. To sem storil iz same osebnosti in z namenom, da ne škodujem svojemu tovarišu na ugledu pri organizaciji železničarjev.

Glede gosp. kontrolorja Negovetiča naj mi bo dovoljeno pojasniti, da me je res minister Vulović vprašal za mnenje. Povedal sem mu, da velja med starejšimi tovariši za sposobnega prometnega uradnika. Če bi izpovedal neugodno, bi ne govoril resnice, ker je omenjeni gospod kot takšen kvalificiran že več let in kolikor sem se mogel sam prepričati za svojega poverjenjstva, je bil moš vedno na svojem mestu in je bil kos svoji nalogi tudi za najbolj težkih in odgovornih situacij po prevratu. Očitajo se mu je iz preteklih let, da se ni v narodnem pogledu dobro ponašal. Konkretnih stvari nisem čul in sem opetovano rekel: dokler ni dokazano, so to sumničena. Prepričan sem bil, da bi bila ZJŽ pravočasno razkrila njegove grehe. Gospod Negovetič je bil res po-

LISTEK.

Kako se potuje v Simplon-ekspresu.

Za daljni promet med Parizom in Bukarešto je že pred doli časom poskrbljeno z direktnim vlakom, ki je znan po svetu pod imenom Simplon-express (tudi train luxe Simplon). Ta vlak veže zapadni svet antantiz z vzhodom. Ob stran pušča ozemlje starih centralnih držav, živa priča je nove prometne orientacije za promet med Ameriko, Anglijo, Francosko, Italijo z Orientom. Izhodna postaja je Pariz, od tod preko Švice s postajama Lausanne in Brieg (pred Simplonom) v Italijo s postajami Iselle in Domodossola (južna granica), potem Milan, Verona, Vicenza, Benetke, potem Trst, Logatec (laško-jugoslovanska meja sedaj), Ljubljana, Zagreb, Zemun ter dalje s končno postajo Bukarešta. Vlak nudi vse komoditete. Zelo drag je, od Lozane do Milana 64 frcs., do Logatca 110 lir. Ima je I. razred, razun tega treba plačati še posebno pristojbino circa 75 švicarskih frankov za prostor v spalnem vozu (Waggon-lits), čeprav se voziš podnevu. V

Parizu se izdajajo direktni vozni listki za Beograd in se odpravljajo tudi prtljaga direktno. Kdor vstopa med vožnjo na redkih vmesnih postajah, n. pr. v Lozani, dobi (potem, ko si je pri kak agenciji družbe za spalne vagonne zagotovil prostor) vozni list do Milana, istotako se prtljaga odpremi samo do Milana. Med vožnjo do Milana se za naše kraje potem kupi vozni list v vagonu do Logatca (Longaticum) in tudi za oddano prtljago (bagages enregistrés) se odprema izvrši v vagonu po kondukturijah. Osebe je zelo uslužno, potniki jih pa tudi zelo razvajajo. V Parizu in na švicarskih postajah se plačuje v frankih, v Italiji v lirah. V Logatcu pridejo vrli naši železničarji za vozne listke in za prtljago. Vse potrebno opravilo z izborna ljubezljivostjo, plačuje se od Logatca dalje v kronah. V smeri Pariz-Beograd je v Trstu treba prestopi v že pripravljene vlak.

Iz Trsta ima vlak proti Beogradu vozne vozove I. razreda in spalne vozove. Kdor nima rezerviranega mesta v spalnem vozu od Trsta dalje, ima v Trstu skrbeti, da si dobi prostor v vagonu I. razreda. Iz Beograda prisedi, se v Trstu vstopa v vagon, kjer so le rezervirani sedeži. Poskušajo pa potniki, če sedeži niso numerirani in odkazani, neumevno vse vrste trikovi, da pride

čim manj oseb v en kupé. Kdor hoče imeti za celo pot rezervirano mesto v spalnem vozu, mora se že — zelo rano pred vožnjo oglašiti pri agencijah. V tem vlaklu se potuje zelo udobno za sedanje razmere, naglo in brez nadlegovanj, kulantno opravljajo carino. Imeti treba seveda pravičen potni list z vizom (dovoljenje) prizadetih držav. Kdor potuje, naj gleda, da bo imel vso prtljago pri sebi v kupeju. Potem je varen, mnogo stvari se lahko vzame seboj. Kar oddaš v voz za prtljago, je v božjih rokah. Mnogim se prtljaga izgubi, zaostane, poškode, ukrade, tudi kamne se dobi za priklado, odnosno kot plačilo za roko, ki so ti jo vzeli nepoznanci na večer posoj. Meni je šlo po sreči, svetujem pa vsakomu, da si uredi tako, da ima svoje stvari pri sebi, potem je brez skrbi. Za prenašanje je vedno dosti nošavev. Zelo umešno je zavarovati svoje stvari. Premija je šest od tisoč. Zavaruje se lahko v frankih, lirah, kronah. V vlaklu je restavracija. Za kosilo in veliko steklenico piva sem plačal na vožnji po Italiji (table d'hôte) okoli 15 lir. Cene so prvotno v frankih, potem pa je preračunal v lire po kurzu 1 lira = 80 cts. Jed je bila dobra, kruh ekskviziten. Po skupnem obedu se servira tudi po naročilu. Mesna jed à la zrezek (escalope) okoli 5 frcs, steklenica vina se

že dobi za tri franke. V vlaklu se zbira zanimiva internacionalna družba. Imel sem kupé z Amerikancem, ki je šel v Benetku kupovat bisere. Med vojsko je bil 7krat čez morje, enkrat torpediran, enkrat je ladja gorela. Pri obedu sem sedel z romunskimi častniki, na večer z elegantnim Italijanom iz Rima, imel je milijardo prtljage, samo tri dežnike. Po gornji Italiji smo srečali več okrašenih vlakov, pevajoči vojaki, ki gredo domu, na postajah v razgovoru z mladenkami, ki drhte za moškimi idealom sedaj — arditno. Na Lidu je živahno življenje, denar kroži, vino se peni, ženske ljubavi umirajo, godba draži — kavalirji korenilijo kakor povsod. V vlaklu je obilovalo Jugoslovancev: elegantni Hrvatje, srpski študenti in študentke, mnogi srpskih trgovcev, ki so zelo živahni za kupčijami v Francoski in zlasti v Švici. Spoznal sem dva srpska tehnikarja, krasne duše, eden je izvršil študije na Francoskem, drugi v Zürichu, ljubko Srbkinjo, ki dovršuje medicinske študije v Švici. Za vsaj en semester bi morala tudi naša akademska mladež na zapad, da se izpozna v tem svetu in praktično izvežba v jezikih. Srpska vlada zelo podpira učečo se mladež. Samo učenje pri učitelju in po tečaju ti ne da nikdar one sigurnosti, kakor živo življenje. Interesantno je vrvenje v Trstu okoli polnoči,

ko prituli vlak v polmračno pokrito postajo. V vseh jezikih in v vseh valutah si pomagajo potniki v občejanju s konduktorji in nosači.

Distance je danes tako težko zmagovati, povsod so prometne težave, razne dozvole so potrebne. Kaj vse mora imeti Romun, da pride iz Angleskega domu! Ta vlak po drči dalje kakor ptica, brez zamude seveda ni. Čim bolj gre proti vzhodu, tem večje težave ima. Težki vlak konsumira silno množino premoga; včasih nastanejo težave. Menda je dovpi, kar mi je pravil neki potnik. Nekje pri „finkavsi“ (naši Vinokovci, kaj vse se le narede iz Logatca!) je zmanjkalo vsled štrajka premoga. Na postaji so bili trije vagoni prem. Prestalni potniki hitro zlože potrebno svoto, pripno te vagon, nakrmijo mašino in dalje gre proti Rumuniji. Štrtega srca sem se vozil v ranem jutru po našem zaslužnjem Krasu mimo ljube Postojne, ki z ostalo Nofransko kopni po Jugoslaviji in škripaje z zobmi trpi red, ki ga narekujejo sedaj carabinierji in arditji. Quand mène. Vsa naša osoda zavisi od Amerike. Italijani so navzlic srečni vojski finančno pred debaklom, če ne dobe ameriških javnih in privatnih kreditov. Sedaj čutijo, kaj je moč Wilsona. Da bi jo mogel upotrebiti za nas!

ključan v ministrstvo, toda ne kot sekretar, ampak kot navadni uradnik z običajnimi dnevnicami brez pridelitve v razred. Če sem se s tem zameril trem mlajšim gospodom, kandidatom ZJZ, in državne direkcije v Ljubljani, ne morem pomagati. O teh kandidatih sploh nisem ničesar vedel do svojega povratka v Ljubljano dne 21. julija. Prepričan pa so lahko, da bi bil priporočil vsakega sposobnega železničarja z veseljem, če bi bil za mnenje vprašan. Naši prometni interesi bodo tem bolj zastopani, čim več bomo imeli naših uradnikov v ministrstvu saobraćaja.

Dovolim si še naslednjo pripombo: ZJZ ima na njeno lastno željo važno zastopstvo v JDS, ker je njen delegiranec tov. Kejžar in v strankini načelnstvu in od stranke mu je bil poverjen poslaniški mandat. V zadnjem času pa ZJZ na svojih shodih dosledno povdarja, da noče pripadati nobeni stranki, nje no tkzv. strokovno glasilo se z izbrano neokusnostjo in nestvarnostjo strastno zaletava v aktivno sodelujočega delavca pri JDS. Tu je pač umestno vprašati se po doslednosti, nikakor pa ne more ZJZ kazati obraza politične skupine, kadar zahteva mandat od JDS., na drugi strani pa stavi javen strankine discipline, češ da je ZJZ. samo neodvisna strokovna organizacija.

Tovariša Kejžarja tako postopanje vodstva ZJZ in redakcija železničarskega lista gotovo spravila v mučen položaj, ker mora bridko čutiti in osebno kot poslanec težko prenašati to nedoslednost.

Dr. P. Pestotnik.

Dr. Windscher:

Organizacije in zastopstva naše trgovine in obrtnosti.

Naša trgovina in obrt ter trgovske in obrtniške zbornice.*

II.

Trgovske in obrtniške zbornice so zakonite zastopnice koristi industrije, trgovine in obrta. Poverjena so jim posebna uradna opravila. Varovati jim je komercialne, obrtne in prometne interese inicijativno in na uradni poziv. Zbornice, tudi komore imenovane, so dobile postavno ureditev leta 1868 ter so izmed redkih naprav avstrijske uprave, ki so se izkazale praktično za res dobre in gospodarsko potrebne. Njih agende so se zelo razširile, postale so prevažne uredbe v državni upravi in poslanec glasnik gospodarskih krogov.

Pred uvedbo splošne volilne pravice so nekatere volje celo svoje državne poslance. Ljubljanski volilna geometrija avstrijska ni dala nikdar lastnega državnega poslance, pač pa celovški. Pravica, voliti deželne poslance jim je tudi po letu 1907 ostala. Komore kot interesna zastopstva imajo same ves interes na tem, da ostanje res strokovne ter da se ne zanaša vanje politično strankarstvo. Moje mnenje je, da komore je pridobe na veljavi in vplivnosti v gospodarskih vprašanjih, če se odpravi, kar je bilo učinkovito poglavitni vzrok, da so se politične stranke s tako strastnostjo zanimale za sestavo zbornic. Mnogo dobre in potrebne akcije niso uspeli iz razlogov političnega nasprotovanja. Zaplo se je pot dobremu, ker se je smatralo korporacije za politično nasprotne. Slovensko podjetništvo, delodajalci vseh vrst, zlasti pa naš trgovski in obrtni stan, ki je jedro srednjega stanu, ima vitalen interes na tem, da se komori zagotovi možnost uspešnega gospodarskega dela ob splošnem sodelovanju najboljših zastopnikov našega trgovstva in obrtnosti.

Trgovske in obrtniške zbornice so zamišljene kot skupno in sestavno zastopstvo industrije, obrta in trgovine. Vsaka teh gospodarskih panog ima posebno strokovno organizacijo, prostovoljno ali obvezno, ali celo obojno združeno in društveno. Te sistematično dobro izvedene organizacije predurajo in zastopajo vsaka posebne potrebe svoje stroke. V trgovski in obrtniški zbornici pa je sinčez, središčice in zbiralnice zastopnikov industrije, trgovine in obrta. Kupčijski stanovi vseh vrst imajo svoje skupne interese v velikih gospodarskih vprašanjih, kakor n. pr. varovanje interesov delodajalcev kot takih, vprašanja cerinskih tarif in trgovinskih pogodb, prometna vprašanja, železnice, pošta, telefon, strokovno šolstvo, trgovinski zakonik, obrtni red, vprašanja socialne preskrbe, starostno, bolezensko, nezgodno za-

*) Zadnji Narodnogospodarski Vestnik je priobčil poročilo o zborovanju trgovcev in obrtnikov v Celju, kjer se je sklenilo začeti tako akcijo za posebno trgovsko in obrtno zbornico v Celju ali Mariboru. Sklep me je napotil, da sem napisal predmetna članka.

Iz predloženih izjavljaj je povzeti, da ima slovenski trgovski stan že lepe temelje in čvrste nastavke za sistematično izvedbo popolne strokovne organizacije. Če je govor o organizaciji in zastopstvu trgovskega in obrtnega stanu, je izpregovoriti osebno še o trgovskih in obrtniških zbora-

varovanje. Posamezne gospodarske stroke imajo pa pogosto tudi interese, ki so nasprotni interesom drugih. Kadar obstoje nasprotstva, je treba iskati izhoda in izravnave po kompromisu, težiti je za srednjo linijo. Za to težko in odgovorno delo, ki predstavlja stvarno izkušnost in temeljit poznavanje razmer, treba posebnega mesta. Ali si moremo misliti pripravnost mesto nego je trgovska in obrtniška zbornica, ki naj bo zbor najboljših poznavalcev potreb naše trgovine, industrije in obrta. Taka centralna skupščina more pač najstvarneje presojeti sporna vprašanja, jih pravično odločevati ali predlagati pravično odločitev pristojnemu mestu. Dobra sestava in uredba, ki vpoštevata teritorialne in strokovne posebnosti celega zborničnega okolja, more preprečiti vsako enostranost in zapostavljanje. Pregoreče preudarjanje enostranskih stanovskih interesov ter brezobzirno zastopanje interesov enega stanu je v nemških obrtniških krogih pred leti izzvalo zahtevo, da se dele trgovske in obrtniške zbornice v samostojne trgovske zbornice in obrtniške zbornice. Taka prizadevanja, mereča na razdiranje in slabitev institucij, za katere je entnost in skupnost potrebna, se mi ni zdelo stvarno upravičena niti v starih razmerah, še manj pa sedaj v zamotanih razmerah po vojski. Industrija, obrtniki in trgovci imajo v težavnih razmerah po vojski, ko bo treba gospodarstvo nanovo urediti in treba rešiti prevažne gospodarske socialne probleme, prav poseben interes na skupnem, čvrstem, dobro informiranem, materijalno fundiranem in veljavnem, zastopstvu. Svoječasno prizadevanje nemških rokodelcev po ločenih trgovskih, obrtnih in morda še industrijskih zbornicah, ki pri nas popolnoma pravilno ni našlo odmeva v prizadetih krogih, se mi zdi tako malo srečno, kakor je za naše sedanje razmere prizadevanje po snovanju trgovskih in obrtniških zbornic z majhnim teritorijem. Tesen krajevni obseg ima navadno za nujno posledico, da so razpoložna sredstva, ki so jih omogočala vzdrževati velike, izvrstno urejene pisarne. Bile so v srečnem položaju, da so imele na razpolago potrebne vsote ne le za tajništvo in pisarno, marveč tudi za vse zelo drage delovne pripomočke. Skrebele so lahko za izvrstno založeno knjižnico, časopise, dneve in strokovne revije, za informativna in poučna potovanja. Imele so denarja dovolj za vse velike potrebe dobrega zastopa. Odločala je lahko vedno stvarna potreba, službeni interes, ni bilo treba šele vprašati, ali se more poslati zastopnika k tej ali oni komisiji ali kupiti nov pisalni stroj. Kar je referent rabil, je dobil. Vzgoiti so si mogle specialiste in strokovnjake, ki tudi sedaj informativno znamenito sodelujejo pri mirovnih pogajanjih, mogle so si urediti posebne tarife, statistične, eksportne oddelke. Nikdar nisem bil prijatelj birokratičnih uredb in prevladovanja uradniškega elementa, ali dejstvo je, da uspešno delo gospodarskih zastopstev in organizacij ni mogoče brez dobro urejene pisarne. Vzglede imate po vseh gospodarskih zastopih. Voljeni zastopniki morajo biti element, ki prinaša seboj izkustva žive prakse, iz potrebe izvršajoč iniciativno, točno informacijo. Poleg teh je treba neobdno referentov iz poklica strokovnega uradništva. Voljeni zastopniki in nameščeni referenti se morajo izpolnjevati, delo mora iti roko v roko.

Čim večji je delokrog zbornice po okolišu in gospodarski kapaciteti, tem večje naloge so jim stavljene, tem gostejše soniti, ki sestekajev takem zastopstvu, tem boljši vpogled ima v gospodarsko življenje, s tem pa tudi boljše orientacijo, boljši pregled in boljše prepoznavanje velikih vprašanj. Pri zbornicah z majnim okolišem prevladujejo lokalna vprašanja, težava je, dobiti dobre informacije v strokovnih vprašanjih. Ker so sredstva majhna, je specializiranje referentov izključeno, vsakdanji posli ga ubijajo. Kampanilizem in malenkostnost cvete. Celotno delovanje stoji pod večno moro finančnih krbi. V majhnih razmerah težko uspevajo veliki ljudje. Dočim je Nizja Avstrija z Dunajem imela v Avstriji samo eno zbornico na Dunaju, so bile v Dalmaciji kar tri in tudi Istra je imela še svojo. Dunajska je oblovala denarja, dalmatinski tovariši so imeli vedno trdo vezane roke vsled pomanjkanja sredstev.

Pod starim režimom so za nas Slovence poleg ljubljanske zbornice prihajale v poštev zbornice v Gradcu, Celovcu, Gorici in Istri. Mirno in objektivno se more trditi, da slovensko trgovstvo in obrtništvo v teh deželah učinkovito ni imelo besede. Kakšen smisel vihar je bil pred leti v celovški zbornici, ker je neko glavarstvo vpo-

lajalo akt s priloženimi slovenskimi sp-

si. Kako so se hudovali ti koroliki pravičniki nad to ubogo »windische Sprache«. To je bil zistem, zgrajen na načelu, da slovenske trgovine in obrti oficijalno ni v deželi. Za davke jih — tudi principialno — seveda niso zabili. V tistih razmerah smo bili vsi za to, da slovenski Stajer, kjer smo v trgovski in obrtni društveni organizaciji imeli vedno izvrstne moze, dobi svojo zbornico. Ko se je zahtevalo narodno avtonomijo, smo v društvu »Merkur« že opozarjali merodajne politične veljake na to potrebo. Hvala Bogu, prišli smo dali, nego smo si upali 1. 1916 brez nevarnosti upati. Danes slovenske dežele enotno upravljane po naših moze. Zaljub nam bo pariška pravica odrgala velik del našega naroda. Kar nas bo ostalo, bomo uživali svobodo in mogli si bomo ustvariti, kar rabimo. V teh novih razmerah nastanejo za nas Slovence tudi quoad trgovina, industrija in obrt mnogo težje naloge. Nanovo moramo orientirati svojo trgovino in obrtnost, vse sile moramo napeti, da se osvobodimo tudi gospodarsko. Vprašanje vnanje trgovine, uredba strokovnega šolstva, carine, trgovinske in obrtne zakonodaje, železniške politike, zavarovanje itd., vse to nas bo moralo direktno brigati. Pri vseh teh življenjskih vprašanjih bomo morali sami sodelovati, zidati in često odločati takorekoč v zadnji roki. V takih razmerah je moje mnenje, da mora naša trgovina, industrija in obrt koncentrirati vse svoje najbolje moči ter si zgraditi v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani gospodarsko zastopstvo, ki bode kos vsem velikim potrebam po svojih sredstvih, svojih članih, svoji pisarni ter po vsej svoji uredbi. Razumem željo naših prijateljev, gotovo imajo svoje tehtne razloge, ko se potegujejo za lastno zbornico v Celju ali Mariboru. Iz gori navedenih razlogov, ki seveda niso izčrpnj, bi jim priporočal, da odlože ta svoj petit. Zgradimo si poprej v Ljubljani čvrsto centralo, zmogljivo in avtoritativno. Danes so neugodni časi, povsod manjka delavcev na gospodarskem polju. Poskusimo za enkrat s skupno zbornico za vse naše slovenske dežele. Pustimo za enkrat Stajere, Kranjce, Korošce in Primorce, poskusimo s samo slovenskim. Otresimo se provincializma, sredotežje, ustvarjajoče sile naj se razmahnejo. Strmimo vrste in ustvarimo v slovenski metropoli naši trgovini in obrtnosti trgovsko in obrtniško zbornico, ki bode po svoji uredbi in po svoji sestavi vredna in dostojna predstavništva naše celokupne slovenske delavnosti in podjetnosti v produkciji, kupitvi in denarstvu. Prepričan sem, da bodo v skupni stanovski matici interesi in potrebe vseh predelov naše lepe domovine varovani in negovani v vsakem oziru v enaki meri in s isto pozornostjo. Individualnim krajskim potrebam se da v polni meri ustreči pred vsem s tem, da se preuredi določila o voljenih zastopnikih. Potem pa se more zadovoljiti vsem upravičenim stvarnim potrebam z določitvijo posebnih referentov, za osebne stik se poskrbi v začetku z imenovanjem zaupništev, s prirejanjem rednih zborničnih dni na primer v Celju in Mariboru. Potem bi se prešlo eventualno do ustanovitve posebne poslovalnice v enem teh mest. In ko si uredimo svoj mladi dom, ko bomo imeli že tudi razpoložne in izvežbane sile, bo lahko izvesti ustanovitve nove lastne komore. Tedaj bo mati laže dala lepo doto in bališ. Sedaj pa, prijatelji, zberimo se skup trgovska in obrtna gmajna, stopimo si bliže, razgovorimo se, spoznavajmo se v skupnem delu, saj smo si bili le predolg tako zelo oddaljeni in le preveč tuji.

Politične vesti.

— Iz Oplotnice. Odbor krajevene organizacije JDS v Oplotnici sklicuje dne 10. avgusta ob 3. popoldne javen shod na vrtu gospe Kunejeve. Če bi bilo slabo vreme, se shod vrši pod kozolcem. Govorilci bodo g. prof. Voglar, dr. Kukovec in urednik Šega. — Ker je v konjickem okraju edina krajevna organizacija v Oplotnici, je upati mnogobrojne udeležbe iz vseh sedelnih občin, posebno pa iz Konjice, Vitanja, Zreč, Loč in Žic. Sodelujočniki dne 10. avgusta!

— Pravoslavni svečeniški proti svojemu vladiki. Zadrski pravoslavni vladika Dimitrij Branković je bil med vojno slepo orodje avstro - ograde vlade in je često nastopal sovražno proti narodu, ki je bil izročen njegovemu pastirstvu. Te dni so imeli pravoslavni duhovniki severne Dalmacije sestanek, s katerega so poslali svojemu škofu Brankoviću pismo, v katerem so mu sporočili to - le: »V imenu celokupnega duhovništva dalmatinske eparhije Vam sporočamo, da je za nas izginila Avstrija pa tudi oni njeni škofje, kateri so s svojimi delovanjem med vojno dokazali, da niso postavljeni za to, da nam dvigajo cerkev, marveč da jo rušijo. Takim škofom, pa tudi Vam, prevzvečenim, sporočamo po slovesnem zaključku današnje naše skupščine: Potni vladiki, ne brigajte se za samostan.

— Francoz o konferenci jugoslovanskih škofov. Grof Bezouen je priobčil v pariškem »Le Journal des Debats« dne 30. julija o konferenci jugoslovanskih škofov v Zagrebu članek, v katerem pravi med drugim: Na konferenci se je zlasti razpravljalo vprašanje konkordata ter se je sklenila resolucija, v kateri se zahteva, naj se med kraljestvom SHS in Vatikanom sklene konkordat, ki naj bi bil sličen onemu, ki ga je svoječasno sklenil s Vatikanom dr. Vesnić za Srbijo. Razpravljalo o gibanju, ki meri na to, da se uvede v cerkev staroslovansko bogoslužje, naglašala francoski pisec, da so Jugoslavlani ta privilegij leta 1888, že skoro dosegli vsled prizadevanja pokojnega vladike Strossmayerja. Stvar je preprečila takrat dunajska vlad po posredovanju papeškega nuncija Galberrija; papež je takrat preklisal svojo Strossmayerju že dano obljubo in Vatikan je za to dobival z Dunaja letno podporo v znesku enega milijona kron.

— Usoda Trsta v italijanskih očeh. Poslanec Pirolini je govoril v zbornici — poročal nedavno »Corriere della Sera« — o reškem in tržaškem vprašanju. Ako pripade Reka Jugoslaviji, bo pritegnila nase od celokupnega železniškega uvoza 14.882.000 metrskih stotov zadržno 7.544.000 kvintalov, torej nad polovico; to seveda v ugodnem slučaju, da ostane Trstu ves promet iz Nemške Avstrije in Germanije. Potemtakem se upravičeno trdi, da je Reka ključ bodajočemu prosojevanju trgovskega Trsta. Jugoslovanska Reka ali neodvisna država (z gospodarskega zreljšča še slabša rešitev) bi premaknila iz Trsta organizacijo srednjeevropskega izvoza na iztok. Dvojna škoda bi nastala iz tega laškemu narodnemu gospodarstvu: izgubilo bi orodje za oddajanje celo svojih lastnih proizvodov proti vzhodu; nadalje bi izginila slednja možnost italijanskega pronicanja v Hrvaško in na Ogrsko. Skratka, jadranski vpliv bi se prenesele od Trsta na Reko-Poudarja se, da sta tržaško in reško zaledje urejeni tako ter usmerjeni drugo proti drugemu in sestavi železniških pristojbin tako zapleteni, da se oba pristana vzajemno izpolnjujeta; ne moreta si kaj eden brez drugega; z enostavno preuredbo železnice in tarifov se lahko kar najuspešnejše preloži ali izpodkoplje trgovina. Kdor ima železniško križišče St. Peter na Krasu, utegne nakreniti v Reko vso tržaško kupitjo brez težave. Proga St. Peter-Trst meri 67 km, odsek St. Peter-Reka pa 62 km. Če danes jemljejo Jugoslavlani — dasi nimajo šempetrskega železniškega voza — Trstu vsako možnost dihanja, ker prestrežajo obe arteriji (južno in tursko), ki spajata tržišče z zaledjem in resno ogrožajo zasedbo Celovca tudi zadnji se prosti trst, namreč trbiški. Dan, ko bi se Jugoslavlani naravnost ali po ovinkih, s pomočjo svojih podpornikov, polastili še St. Petra na Krasu, bi jim bil Trst izdan na milost in nemilost, bi bil prisiljen moledovati za prosti prevoz edinih transportov, ki bi se prihajali iz nemških alpskih dežel: Češka, Moravska in Šlezija, obrtno najbolj razviti deli starega zaledja, bi bile brzkone izgubljene za vselej. Govornik je nadalje povdarjal, da bi mednarodna ali jugoslovanska Reka postala brzo cvetoče, bogato pristanišče, dočim bi bil Trst bled spomin na bivše blagostanje. P. P.

— Bolgari v grški Makedoniji. V avgustu 1916 so zasedli Bolgari Vzhodno Makedonijo, torej grško deželo, dasi je bila Grška takrat nevtralna. Radoslavovo ministrstvo je dalo grški vladi zagotovilo, da bo okupacija »prijateljska in začasna«. Bila pa je kruta in je trajala do 29. septembra 1918. Takoj po sklepu premirja je zaprosila grška vlada, da se ugotovijo po nepristranskih pričah bolgarska grozodejstva. Sestavila se je komisija, v kateri je bil po en Belgijec, Francoz, Anglež, Grk in Srb, se podala v Kavalo in preiskala od tam v času od 11. februarja do 21. aprila 339 krajev med 493, ki so jih zasedli Bolgari. Sedaj je izdala komisija svoje poročilo, ki obsega dve knjigi po 600 strani s sledečimi glavnimi zaključki: Gotovo je, da je zasledovala Bolgarija uničenje pravoslavne grškega naroda v Vzhodni Makedoniji. Pri tem je zadovoljila čustvo sovraštva in maščevalnosti, ki označuje bolgarsko mentaliteto. Uničevanje se je začelo obenem z zasedbo, torej v času, ko sta bili Bolgarija in Grška v prijateljskih odnosih. To uničevanje pa se ni vršilo v glavnem s pobijanjem, ampak z organiziranim izstradanjem, ki je bilo še bolj kruto in tudi uspešnejše ter je obenem bogatilo bolgarsko vlado in posameznike. Deportacije se obsojajo same na sebi, ker grešijo proti zakonom volevanja; kar pa jim daje značaj gnusnega zločina, je to, da se niso vršile v svrhu varnosti, ampak v svrhu uničenja; več kot četrtina moških deportirancev je podlegla stradanju, tepežu, mučenju in prenapornemu delu. Tudi se ne bo mogla otrestiti bolgarska vlada neposredne odgovornosti za samovoljne aretacije, za uradno naročena mučenja zaprtih, za neupravičena podiranja in odgon otrok v svrhu raznaroditve. Komisija obdoljuje bolgarsko vlado hinavstva, kršenja pogodb, pregreh proti najprimitivnejšim načelom mednarodnega prava in končuje: »Bolgarska vlada se ne straši še tako barbarskega sredstva, samo da neodi svoji lakoti in požaljenosti, in

je nevarna ne samo neposrednim sedom, ampak celemu človeštvu.

— Teškoče v čehoslovski republiki. Znani publicist CH. Rivet, ki se mudi sedaj v Pragi piše o težavah v utrditvi čehoslovške ljudovlade. Poleg notranjih ovir je omeniti osebno zapreke, izvirajoče iz socialnih neprilik. V imenu imamo odpust mnogobrojnega moštva, kateremu je dajala dosle država prehrano in ki je mahoma pahnjeno v trdi boj za obstoj, boj za vsakdanji dragi kruh. Nadalje mislijo nekateri, da bi jim morala osvoboditev izpod dvojnate monarhije odpreti vrata v Eldorado. Med preprostimi množicami se je razširilo mnenje, da je treba samo živeti in uživati; zapeljive teorije, ki so jih prinesli s slovenskega severa oziroma jih slišali nedavno v socialističnih kapelah, niso bile dosti več ko nič zmožne uvesti izvestne sloje v trezno izrabo svobode. Obstaja neko negodje, ki je nastalo pri kolovodjih iz slabe vere ali prenapete ideologije, pri njih privržencih pa iz nepojmovanja in nevednosti. Toda pretiraval bi položaj, kdor bi trdil, da je v Čehoslovakiji opaziti prekucijsko travnico. Razpoloženje je isto ko v Varšavi ali v Jugoslaviji. Kdor hodi po nemških deželah bivšega avstro-ogrškega cesarstva, bo ugotovil povsod pravcato zmedo in kodrejo med temi ljudstvi, ki so globoko demoralizirana po tej zanje brezcoljni vojni in dezorientirana po nastali politični spremembi. Ti osvobodjeni narodi odpirajo oči pred ničevostjo in praznoto izvestnih stvari. Po petletni mori čutijo danes — varani v velikih nadah, ki naj bi jih bilo izpolnilo njih osamosvojenje — močno potrebo po naglem in dobrem življenju, si hočejo zagotoviti boljše usodo. Njih nacionalizem se javlja najčešče v razrednem duhu: pogosto kažejo več gorečnosti za družbene zahteve nego zanimanja za domovinske potrebe. Med ostalim povdarja dejstvo, da ni to tal za boljše življenje. Slovenskemu delavstvu, ki tako rado smatra državo kot očetovsko napravo, poklicano, da skrbí zanje v slednjem oziru, je treba samo dopovedati, za kaj gre sedaj: za delo in zopet za delo. P. P.

— Bivši nemško - avstrijski minister dr. Bauer — boljševik. Nemški listi so te dni javili, da se je pravkar odstopil bivši nemško - avstrijski minister zunanjih del dr. Bauer pridružil organizaciji dunajskih komunistov. Temu se ni čuditi ker je bil že itak dosedaj boljševiškega mišljenja, dasi je to morada doslej pred javnostjo prikrival. Znano nam je, da se je nahajal dr. Bauer v ruskem vjetništvu. V vjetništvu se mu je posrečilo, priti v Moskvo, kjer je bil deli časa v bolnišnici na Orlikovskem Perotoku. Tu se je seznanil z vsemi uglednejšimi predstavitelji ruskega boljševizma. V tej bolnišnici je bil še v času, ko je izbruhnila prva ruska revolucija. Spomladi 1917 je prišlo med rusko in avstro - ogrsko vlado do zamenjave invalidov. Dasi dr. Bauer ni bil invalid in tudi ni imel nobene neozdravljive bolezni, vendar se je posrečilo njegovim boljševiškim prijateljem, da je bil kljub protestu voditelja imenovane bolnišnice dr. Bogorodickega sprejet v seznam onih avstro - ogrskih vjetnikov, ki so bili do ločeni kot popolni invalidi za izmenjavo. Tako se je dr. Bauer vrnil na Dunaj in je takoj pričel, gotovo v sporazumu in dogovoru s svojimi moskovskimi boljševiškim prijatelji svoje politično delovanje.

— Nova nemška bela knjiga. V četrtek je izšla nova bela knjiga nemške vlade o predgovodini premirja. Izdaja je priredila po naročilu državnega ministrstva državna pisarna. V uvodu se navajajo dogodki, v kolikor se tičejo predgovodine nemške mirovne pogodbe z dne 8. oktobra in premirja z dne 11. novembra 1918. V ostalem navaja bela knjiga kronološko urejeno vse akte državne pisarne in zunanje urada, ki se tičejo teh dogodkov. Gre večinoma za zapise in protokole sej in razgovorov, ki so se vršili od srede avgusta o tem vprašanju. 14. avgusta se je vršil razgovor v velikem glavnem stanu med cesarjem, prestolonaslednikom, državnim kancelarjem grofom Hertlingom, Hindenburgom, Ludendorffom, državnim tajnikom za zunanje stvari Hintzejem, generalnim adjutantom Plessen, šefom civilnega kabineta Bergom in šefom vojaškega kabineta baronom Marschallom. Ob tej priliki so prišli do spoznanja, da se bojna volja sovražnikov Nemčije ne more zlojiti z vojaškimi čini, vsled česar se mora iskati primeren trenutek za sporazum s sovražniki. Hindenburg je pri tem izrazil upanje, da se bo posrečilo ostati na francoskih tleh in tako odbržati vpliv na entento. Vsi drugi ukrepi in dogodki se nanašajo na uspeh tega razgovora. Med tem ko sta vojno vodstvo in berlinska civilna vlada sodelovali prvotno enotno, dokazuje akti naraščajoči konflikt med berlinsko civilno vlado in vojnim vodstvom, ki ga je zastopal Ludendorff. Ludendorffove izjave o vojaških izgleh, ki še preostajajo Nemčiji, niso več trdne in si deloma nasprotujejo. Ako je civilna vlada hotela vpraševati druge generale, je Ludendorff to odklanjal, kakor da bi se mu s tem hotela dajati nezupnica. Po drugi Wilsonovi noti za premirje z dne 15. oktobra A. L.

dorff iz vojaškega ponosa hotel prekriti dosedanje korake za ustavitve sovražnosti. Vprašal je pri državnem vodstvu, bi li nemške mase še enkrat sodelovale do skrajnosti. V tem vidu državni tajnik Solf prelaganje odgovornosti. Izjavlja, da je razpoloženje vrhovnega vojnega vodstva slabo, ker se je vojaška moč zrušila. Sedaj pa pravi vojaško vrhovno vodstvo, da se bo vojaška moč zrušila, ako razpoloženje ne bo vztrajalo. Tega prelaganja odgovornosti ne sme pristopiti. Nato so prihajale v naslednjih oktobrskih dneh najprej Ludendorffove izjave, ki so izražale več upanja, pa bile manj določne in barvane po razpoloženju, katerim državni kancelar princ Maks z ozirom na pezo dejstev ni zaupal. Ko so namignili na nevarnost, da bi sovražnik opustošil Nemčijo, je Ludendorff, zmikajoč se, odgovoril: »Tako daleč pa še nisimo«. Ko je bila nemška vlada pod vplivom vrhovnega vojnega vodstva sprejela 14 točk Wilsonovih kot podlago za mirovna pogajanja in so jim bili pridržali tudi nasprotniki Nemčije, je nemški narod smatral vojno za končano in je kljub strogosti pogojev premirja upal, da se bodo pri sklepanju miru popolnoma nepristranski uveljavile točke Wilsonovega programa. Vsak nadaljnji poizkus vojaških akcij bi bil zadel na odločen odpor pri četah samih. — LDU.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. DEMISIJA KABINETA V REGEN- TOVIH ROKAH.

Beograd, 1. avgusta. Ministrski predsednik Stojan Protić je danes ob 2. uri popoldne izročil prestolonasledniku - regentu pismo demisije. Zatrjuje se, da je ministrski predsednik v demisijskem pismu razložil vzroke sedanje vladine krize.

PROTIČEVE KONFERENCE.

Beograd, 1. avgusta. Danes jutraj se je vrnil ministrski predsednik Stojan Protić iz Zagreba ter je še tekom dopoldneva pozval k sebi svoje strankarske prijatelje, s katerimi je dalje časa konferiral. Pozneje sta bila pri njem voditelja obeh malih, v kabinetu zastopanih skupin, dr. Korošec za Jugoslovanski klub in Trifković za takozvane disidente. Izgleda, da se je skušal Protić prepričati, ali bi se ne dalo sestaviti kabineta proti Demokratični zvezi. Politični krogi opazujejo te poskuse z veliko skepsom, ker niti najoptimističnejši računari ne morejo izračunati parlamentarne večine, ki bi podpirala radikalno - starčevićansko-klerikalni kabinet.

POZIV PREDSEDSTVA DEMOKRATSKO ZAJEDNICE VSEM SVOJIM ČLANOM.

Beograd, 1. avgusta. Predsedstvo Demokratske zajednice pozivlja vse svoje člane nujno, da se vsled resnega političnega položaja brezpogojno sestanejo v ponedeljek v Beogradu. Zajednica stoji pred važnimi odločitvami, PONEDELJKOVA SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

Beograd, 1. avgusta. V ponedeljkovi seji bo predsednik Narodnega Predstavništva dr. Pavlovič naznanil parlamentu, da se nahaja vlada v demisiji, nakar se zbornica odgodi do končne razrešitve krize. Predsedstvo pozivlja vse poslance, da pridejo polnoštevilno v Beograd.

PREDSEDNIK NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA PRI REGENTU.

Beograd, 1. avgusta. Kakor izve naš dopisnik je prestolonaslednik regent pozval za soboto dopoldne predsednika parlamenta dr. Pavloviča k sebi, kateri naj po parlamentarnih pravilih nasvetuje, kako naj bi se rešila kabinetska kriza. Poedini voditelji strank za enkrat, kakor se čuje, ne bodo poklicani k regentu.

RAZNE KOMBINACIJE.

Beograd, 1. avgusta. Politični krogi smatrajo, da je položaj jako težaven in razrešitev krize ne bo lahka in ne nagla. V radikalnih krogih se govori, da zahteva radikalna stranka za sebe najvažnejše resortne in da skuša pripraviti vlado, iz katere bi bili demokrati izključeni. Temu nasproti podurjajo zlasti voditelji znanih malih skupin, da je sestava vlade brez demokratov nemogoča in se zavzemajo za idejo novega koncentracijskega kabineta.

Beograd, 1. avgusta. Po mestu se mnogo govori, da je prestolonaslednik že večer sklical nekatere ministre, da se pri njih informira o političnem položaju in da se z njimi posvetuje. Kakor izve naš dopisnik, ta vest ne odgovarja resnici. Prestolonaslednik je sicer tekom včerajšnjega dne sprejel ministre: Pribeževića, dr. Kramerja, dr. Krulja in Marinkoviča, toda v čisto poslovnih zadevah, ker je bil o krizi v vladi oficijelno obveščen šele danes, ko se je vrnil ministrski predsednik Stojan Protić iz Zagreba.

Beograd, 1. avgusta. Danes zvečer so se v političnih krogih raznašale o razrešitvi krize razne verzije, med ka-

terimi ste slasti dve karakteristični. Ena zatrjuje, da bo sestava novega kabineta poverjena Pašiću ali našem pariškemu poslaniku Vesniću in da sta že poklicana iz Pariza. Druga verzija ve povedati, da se bo poskušalo postopati strogo po parlamentarnih načelih ter da se bo poverila sestava novega kabineta Demokratični zajednici, ki naj skuša izvesti koncentracijo vseh strank, ali pa vsaj koalicijo največjih parlamentarnih skupin. V podučnih krogih se zatrjuje, da je ena in druga verzija preuranjena. Situacija se bo pričela bistriti šele tedaj, ko se sestane parlament in čim bodo posamezni klubi zavzeli svoje stališče napram sedanemu položaju.

MINISTRKA KRIZA.

LDU. Beograd, 1. avgusta. »Epoha« piše: Kriza je neprestano v stagnaciji. Odnosaji so napeti in vlada nenavadno nerazpoložena zaradi odhoda ministrskega predsednika Protića v Zagreb. V političnih krogih vlada velika nervoznost in nezadovoljnost zaradi nerešene krize. V krogih današnje opozicije vlada prepričanje, da radikalci ne mislijo preiti v opozicijo, kakor se je govorilo v radikalnih krogih. O osebnih vprašanjih se ni še ničesar govorilo.

LDU. Beograd, 1. avgusta. Današnja »Pravda« piše: V publiku se opaža velika depresija zaradi tega, ker se je zdaj pojavila kriza kabineta. Smatra se, da je to velika pogreška, ker so naši zunanji dogodki preveč kritični. V vseh krogih vlada enodušnost, da je treba za vsako ceno ohraniti koalicijo.

LDU. Beograd, 1. avgusta. Današnja »Pravda« poroča: Dr. Potoknjak pomaga g. Protiću v Zagrebu. Namen g. Protića je končno utrditi. Dvorni maršal Balužić je včeraj obiskal ministre dr. Korošca, Marinkoviča, Davidoviča in Trifkoviča. — Regent ministrov še ni konsultiral. Demokratska zajednica je imela včeraj popoldne dolgo sejo.

LDU. Beograd, 1. avgusta. Današnja »Pravda« piše: Skupina dr. Korošca, kakor tudi neodvisni radikalci in predsedstvo parlamenta smatrajo, da je treba zopet sestaviti koalicijsko vlado. To je pa nemogoče, če bi ostal g. Protić še nadalje v vladi. Demokrati bi odšli v tem slučaju v opozicijo. Če bi bila vlada radikalna, bi dr. Korošec delegiral v vlado samo enega člana svojega kluba. Če bi pa bila poverjena sestava vlade demokratom, bi tudi sam stopil v vlado.

Neodrešena domovina. KOROŠCI SO POVRHU ŠE NESRAMNI.

LDU. Dunaj, 31. julija. (ČTU.) »Der neue Tag« poroča: Glede ljudskega glasovanja so koroška deželna vlada prizadeva, da izpraznijo Jugoslovani ne le severni pas, nego tudi južni, in da se izvrši glasovanje brez sovražnega pritiska. Dalje se dozdeva deželni vladi iz narodnih gospodarskih in zemljepisnih razlogov potrebno, da se preloži mejo med severnim in južnim pasom na črto, ki teče ob Dravi, da bi, ako pripade južni pas Jugoslaviji, ne bila meja tako nenaravna, da bi ležala vodovod in elektrarna mesta Celovca v inozemstvu. Koroški zastopniki v St. Germainu (dr. Wutte in Schumi) so bili obveščeni, da te zahteve zastopajo Stvarna škoda, ki so jo povzročile jugoslovanske, zlasti srbske čete, znane po dosedanjih približnih cenitvah, ki gotovo niso previsoke 12 do 15 milijonov kron.

Zavezniki.

KDAJ PRENEHAJO SOVRAŽNOSTI MED FRANCJO IN NEMČIJO.

LDU. Lyon, 31. julija. (Brezžično.) V četrtek jutraj se je sestel v elizejski palači francoski ministrski svet pod predsedstvom Poincarreja. Ministrski svet je sprejel zakonski osnutek o oficijelnih določitvah dne, kdaj so pronehale sovražnosti med Francijo in Nemčijo. V zmislu osnutka bodo veljale sovražnosti kot ustavljene počenši od dne, ko bo v uradnem listu objavljena vest, da sta obe zbornici ratificirali mirovno pogodbo z Nemčijo, ne da bi se čakalo na sklep miru z drugimi državami, ki so bile s Francijo v vojnem stanju.

DRŽAVNIK VENIZELOS.

LDU. Pariz, 31. julija. (DKU.) — Brezžično: Domneva se, da bo najbrže sprejet predlog, da se Tracija razdeli in zapadni del prideli Grški, Bolgariji pa se dovoli izhoditi k Egejskemu morju. Amerikanska komisija se sklepu ostalih velevlasti ne bo protivila, ako pride med njimi do sporazuma v tem vprašanju. Grki so si pridobili podporo Angležev in Francozov in uklonili odpor Italije. Srbskim teritorialnim zahtevam se zadosti na stroške Bolgarije, Dobrudža pripade Rumunski.

Mirovna konferenca.

TEORETIČNA ZVEZA NARODOV.

LDU. Weimar, 1. avgusta. (DKU. Brezžično.) Ameriški delegenti v Parizu postajajo od dne do dne bolj pesimistični. Idealizem, ki je nekdo v zmagovitosti potom zveze narodov hotel

doseči pobratimstvo vsega sveta in onemogočiti vsako vojno, se je razblinil v nič. Brezbriznost napram narodnim vprašanjem je splošna. Ko bo zveza narodov končno gotova in sprejeta, bo imela samo še teoretično vrednost. Stari svet se bliža položaju, kakor je bil leta 1914. Vsa Evropa je postala Balkan, kjer narodi črtijo eden drugega. Srbi, Grki, Rumuni, Francozi in Italijani ne umaknejo svojih opazujočih oči eden od drugega, Anglija pa igra svojo staro znamenito vlogo gledalca. Mirovna konferenca pa je slika teh držav samo v vpludnejši obliki.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

KONEC BOLJŠEVIŠKE VLADE NA MADŽARSKEM. — NOVO MINISTR- STVO.

LDU. Dunaj, 1. avgusta. (ČTU.) Iz Budimpešte je dospela danes ob 18. naslednja brzojavka: Danes dopoldne ob 11. se je sestel vladajoči svet ljudskih poverjenikov pod predsedstvom ljudskega poverjenika Garbaia v sovjetski hiši v hotelu »Hungaria« k zborovanju. Seja je trajala do 15. Bela Kun je poročal o političnem in vojaškem položaju, katerega je slikal kot popolnoma brezupnega. Na zborovanju je vladala tolika razburjenost, da so se govorila različna slišala na ulici, kjer je velika množica v največji nervoznosti pričakovala izida posvetoovanja. Nazadnje je Bela Kun objavil, da se je pod pritiskom strokovnih organizacij vlada svetov odločila, da odstopi. Sprejet je bil sklep, da se osnuje nova vlada, sestoeča iz samih socialistov.

LDU. Budimpešta, 1. avgusta. (ČTU.) V današnji popoldanski seji budimpeštanskega centralnega delavskega sveta je revolucionarni vladajoči svet sovjetske republike podal svoje demisije. Vlado je prevzela čisto socialistična vlada pod predsedstvom mlinskega predsednika Julija Beidla. Člani vlade so: ministrski predsednik Beidl, notranji minister Karel Payer, vojni minister Josip Haubrich, vnajni minister Peter Agoston, naučni minister Aleksander Garbai, pravosodni minister Ernest Garamy, poljedelski minister Josip Takacs, finančni minister Mickitz, minister za trgovino in obrt Anton Dovcsak, minister za prehrano Franc Knittelhofer. Nova vlada je v proklamaciji izjavila, da smatra za svojo prvo nalogo, vzdržanje potrajnega reda in uvedbo obratnav z entento.

LDU. Budimpešta, 31. julija. (DKU.) Ogrski dopisni urad poroča: Ljudski poverjenik za zunanje stvari Bela Kun je izdal oklic: »Vsem!«, v katerem pravi: Da opravijo blokadu stradanja proti sovjetu, pravijo ententni imperijalisti, da se nismo držali pogojev premirja. Ugotavljamo, da ta očitanja ne odgovarjajo resnici. Zato izjavljamo, da hočemo vztrajati v svojem revolucionarnem boju in smo prepričani, da ententa ne bo dosegla cilja. Uverjeni smo, da bo delavstvo ententnih dežela imelo moč, da bo napravilo konec naše stradalne blokade.

LDU. Dunaj, 1. avgusta. (DKU.) Listi poročajo: V parlamentarnih krogih se čuje, da stoji italijanske čete na nemško - avstrijsko - ogrski meji. Ob Litvi so postavljeni italijanski berljari kot straže. Civilno prebivalstvo je moralo v tej pokrajini zapustiti sela, ker je določena cela italijanska divizija za stražo, na meji. Italijanske straže so že zasedle most iz Wampersdorfa v Wimpasing.

ODDAJA ZLATEGA DENARJA V AVSTRIJI.

LDU. Dunaj, 1. avgusta. (Dun. KU.) V jutrišnji izdaji državnega zakonika bo objavljena prva izvrševalna odredba državnega urada za finance glede izročitve zlatega denarja. V privatni posesti nahajajoči se zlati denar se mora vsaj v štirih tednih oddati na račun države. Tuzemci morajo oddati tudi svoj zlati denar, ki se nahaja v inozemstvu. Državlani francoski, britanski, italijanski in državljani Zedinjenih držav morajo oddati le zlati denar, pridobljen po 10. juliju.

PROTI RUSKIM BOLJŠEVIKOM.

LDU. Nauen, 1. avgusta. (Brezžično.) Kakor poročajo iz Rige, bo stopilo mesto Riga v diplomatske odnose s Poljsko. V Rigi se mudi tudi zastopnik Belorusov, ki izkuša pridobiti Letonsko za sporazumno sodelovanje proti ruskim boljševikom. Tudi v Reval je prišel zastopnik Poljske, baje z nalogo, delovati na to, da Finska, Estonika, Letonska, Litva, Poljska in Ukrajina sklenejo nekako zvezo, naperjeno najbrže proti boljševikom.

KOMUNISTI V PETROGRADU.

LDU. Saint Germain, 1. avgusta. (DKU.) »Matinov« korespondent v Helsinkih zatrjuje, da so pri zadnjih sovjetskih volitvah pred 14. dnevi v Petrogradu dosegli komunisti samo 214 sedežev od 464, kljub temu, da so bili skrajno prevladni pri sestavljanju liste volilnih upraviteljev.

Italija.

LAHI NIMAJO PREMOKA.

LDU. Rim, 1. avgusta. (DKU. Brezžično.) Radi premogovne krize je bil omejen železniški promet.

Prvi jugoslovanski večer v Rogaški Slatini.

V nedeljo se je zbrala družba jugoslovanskih gostov vseh treh delov našega naroda na verandi pri »Solncu« na prijateljski večer. Brez posebne agitacije so prišli posebno bratje Srbi iz Novega Sada, hrvatski gostje iz Zagreba in naši slovenski znanci. Goste je pozdravil dr. Lah s sledečimi besedami: Na naših letoviščih se zbirajo sedaj jugoslovanski gostje od vseh strani, toda kljub temu, da živimo na istem letovišču, se le malo spoznamo in tako hodimo po promenadah mimo sebe ljudje, ki smo ene misli in enega srca. Zato je bilo zelo umestno, da so bratje Srbi sprožili misel, da bi se sestali na skupen večer, kjer bi se spoznali, seznanili. Evo, danes je prvi tak poskus. Želimo, da bi se na tem večeru bratsko zabavali: mi Slovenci pozdravljamo vse naše brate, ki so letos v tako obilnem številu obiskali naše drž. letovišče, želimo, da bi se tu čutili kot doma in da bi iz naše ožje domovine odnesli najlepše spomine. — Slovenski pevski zbor je zapel na to nekaj naših narodnih pesmi. Na to je pozdravil v imenu Srbov prof. Velji iz Novega Sada, ki se je v krepkih besedah spominjal našega skupnega boja. Posebno Srbi iz vojvodine (Banata) dobro razumejo naš boj, kajti oni so vodili isti boj proti Mažarom, kakor Slovenci proti Nemcem. Spominjal se je veselice v Rogatcu, ki so jo pred 14. dnevi posetili naši gostje in so videli, da prevlada naš narod tista velika srbska misel, ki je nas vse vodila do svobode. Mi nismo prišli sem samo zato, da se napijemo zdravja iz zdravilnih vrelcev Rogaške Slatine, ampak nas je vodilo srce in smo prišli pred vsem zato, da spoznamo vašo zemljo in da vam bratsko stisnemo roko. Letos nas je nekaj — a nas bo vsako leto več. — Jednati govor srbskega govornika so pozdravili Slovenci z navdušenim ploskanjem. Razvila se je vesela zabava pri domačih pesmih. Tudi srbski gostje so zapeli nekaj svojih pesmi. H koncu je izpregovoril tudi dr. Rosina iz Maribora. Spominjal se je stare nemške Slatine, ko se ni smelo niti slovensko govoriti in je bilo vse v tujih nemških rokah. Sedaj je Slatina slovenska in jugoslovanska. Izvršila se je velika izpremamba. Slatina pa bo postala še več. Mi vemo, da so se izvršile važne politične stvari v raznih letoviščih, kjer so se zbirali politiki (n. pr. v Išli, v Opatiji, v Biaritzu, v Lukačovicah) in tako bo postala Slatina tudi za naše jugoslovanske politike letovišče, kjer se bo v pogovoru razvila marsikaka dobra misel. Slatina je po svoji legi in naravi poklicana, da postane tako letno bivališče naših politikov in upajmo, da bo, če ne letos, pa drugo leto privabila k sebi naše vodilne moči, da se tu odpočijejo in pogovorijo o bodočnosti. Živela jugoslovanska Slatina!

Izvajanja dr. Rosine je vsa družba z veseljem odobraval. Večer se je zaključil v splošno zadovoljnost vseh in vsi gostje so izražali željo, da bi se v priliki zopet ponovilo. Te vrste večeri bi zelo oživljali življenje po naših letoviščih in pospeševali medsebojno spoznavanje gostov iz vseh strani naše domovine. — Upamo, da to ni bil naš zadnji jugoslovanski večer.

Kakor slišimo, obišče našo Rogaško Slatino v bližnjih dneh skoraj cela naša vlada, ki prihaja sem na počitnice. Tudi ljubljanski župan dr. Tavčar pride k nam. Pričakujemo tudi druge znane osebnosti z našega juga. Koncert Ravnik-Zika-Zathay je krasno uspel. Gostje so bili hvaležni za lepi umetniški užitek. V par dneh nastopi kvartet z g. Kovacev, ki bo nudil naše lepe domače pesmi. V nedeljo pa bo imel koncert naš tenorist Rijavec. Za ta koncert je že sedaj največje zanimanje. Še nekaj: slišali smo, da so v Zagrebu napisali: »Molimo, govorite hrvatski«. Isto tako bi bilo pri nas za nekatere goste (sicer je mnogo častnih izjem) treba napisati: »Hrvatski gosti se mogle, da govorijo hrvatski«. Tako bi izginilo nepotrebno švabarenje iz javnih lokalov. Naj vendar naši jugoslovanski gostje vedo, da jih popolnoma dobro razumevamo in da zahteva naša čast, da govorimo po svoje. To velja menda za vsa naša letovišča.

Dopisi.

Dolenjske Toplice. K našemu članu o odtodnih razmerah nam piše odlični uradnik, večletni toplički gost: Dovolite, da vam izrekam v svojem imenu vseh onih, ki so bili v zadnjih letih v Dolenjskih Toplicah le par dni kot gostje, zahvalo za ožigosanje razmer, ki vladajo tamkaj. Vse, prav vse, kar ste povedali, odgovarja do pičice resnici, to potrdim tudi jaz, vsaj kolikor gre za zadnjih pet let, ker letos še nisem bil doli (prinaravljen se na to baš zdaj). Tudi jaz ne poznam niti enega gosta, ki bi se bil izrazil o teh topličah povoljno, da celo domačini zabavljajo sami, ker uvidevajo posledice. Pozabili ste pa vendar nekaj omeniti, kar je zelo »prijeten« nameček: namreč na ščurke, ki vam švigajo okoli v gradu po sobah, po hodnikih, po kopalni, da katere celo lahko dobi-

te v svoji postelji in kovčegu, kar se je meni že zgodilo. Dolenjske Toplice bi bile zaradi svoje zunanje priprostosti, zaradi prijetne lege med prijaznimi, z gozdovi in vinogradi obraščeni grmi, daleč od vsakega mestnega hrupa, po svojem tako blagodejnem na razdražene živce meščana vplivajočem miru, poleg glavne privlačnosti, učinkujoče kopalji, lahko pravcati prirodni raj zdravja in počitka potrebnemu meščanu, če ne bi bilo take v neobnovljeno brezbriznosti, takega nereda in osobi to take nesnage v gradu, ki gosta kar avtomatično proč goni. Kje tiči vzrok, je za vsakega, ki pozna kolikaj razmere, čisto jasno: — v vodstvu. Domačini in gostje, ki so posejali Toplice po leti, ob času, ko je imel Toplice knez Auersperg še v lastni režiji, ko je bival v Toplicah še knežji oskrbnik, katerega je podpiral pri vodstvu obrata knežji gozdar, vedo povedati, da so bile razmere takrat popolnoma drugačne in da so se obrnile šele potem na slabo, ko je knez dal upravo iz svojih rok, menda konališkemu zdravniku, ki je obenem tudi okrožni zdravnik. Če je bilo upravi takrat mogoče skrbeti za snago in red, zakaj to sedaj ne bi šlo? Skrajni čas je, da poseže tu energična roka vmes ter poskrbi, da se gostom za drag denar, za visoke cene v gradu, tudi kaj nudi, če drugega ne, vsaj red in snaga, kar gostje upravičeno lahko zahtevajo. Če sedanje vodstvo ni kos svoji nalogi, naj se nadomesti z drugim, saj je zadosti vzposlobljenih domačih in moči na razpolago. — Ali pa še bolje, naj se kopalnišče izroči zasebnemu podjetniku v zakup, ki se bo že v svojem lastnem interesu potrudil, da ustreže kolikor bolj gostom, da jih nase privleče, kakor ste že v svojem članku namignili. Vsekako se pa mora nekaj zgoditi, ker smo ravno mi Slovenci navezani na te svoje toplice, ki so edine te vrste. — L.

Črnomelj. V nedeljo, dne 13. t. m. je slavila naša »Čitalnica« svojo 50letnico. Že v soboto in nedeljo jutraj je domača mestna godba z budnico oznanjevala slavnostni dan. V nedeljo ob 10. uri dopoldne vršilo se je slavnostno zborovanje, za tem je pihotelo vse meščanstvo k sprejemu karlovskega in novomeškega vlaka, ki sta pripeljala brate Hrvate in Slovence. Z godbo, petjem in navdušenim živjo-klici pozdravljali smo goste, ki so stopali iz zeleno okrašenih železniških voz. Brate Hrvate je pozdravil v dušo segajoč govorom predsednik lekarnar Vranko-vič, goste iz Slovenije pa podpredsednik notar Jereb. Zahvalil se je v imenu gostov karlovskega župana Modrušana. Po slavnostnem sprejedu po mestu, ki so se ga udeležili: sokolska konjenica, hrvatski Sokol s fanfaro, slovenski Sokoli ter karlovska pevska družba »Zora« in »Nada«, gostje v narodnih nošah, posebno je pa bilo opaziti srbsko narodno nošo iz Bojane in nebroj občinstva. Na balkonu Narodne Čitalnice pozdravljali je goste tukašnji župan dr. Josip Malerič z dobro došlico ter se v lepih besedah spominjal našega ujedinenja in skupni svobodni kraljevini ter dal duška svojim čutilom z vzklikom na kralja Petra in regenta Aleksandra, na kar so vsi navzoči z radostjo in veseljem ponovili trikratno: »Slava!«. Nato so odšli gostje k obedu. Vršilo bi se vse v redu, da nam ne bi slavja pokvaril dež. Karlovska pevska družba in godbe so poleg tega prav pridno izpolnile spored. Novomeški kakor metliški Sokol pa sta krasno prozvajala vaje na orodju, ki so povsem ugajale Hrvatoma. Ob 7. uri zvečer so odhajali gosti iz Hrvatske ter je bilo slovo navdse ganljivo in prisrčno. Proslava 50letnice uspeša je prav dobro in se bo de vsakdo rad spominjal te slavnosti.

V Kočevju je s 1. avgustom začela s svojim delovanjem »Kočevska Čitalnica«, ki si je nadela nalogo, postati središče kočevskega Jugoslovanstva ter ga z družabnim in podrobno delom prekovati v harmonično celoto. Na ustanovnem občnem zboru se je izvolil in konstituiral sledeči odbor: predsednikom notar dr. Vilko Maurer, I. podpredsednik nadupravitelj Gabriel Reven, II. podpredsednik okrajni šolski nadzornik Josip Novak, tajnikom odvetniški kandidat dr. Ivan Sajovic, blaginikom vodja okr. boleznega urada Ivan Bogataj, gospodarjem veleindustrijec Anton Kajfež, pravnim konzulentom odvetnik dr. Štefan Rajh, knjižničarjem učiteljica Andra Lehmanova, načelnikom izobraževalnega odseka gimnazij Franc Ks. Watzl, dramatičnega trgovca Borivoj Šbil, pevkega prof. Jos. Birska, za odbornico gospa Iva Beguševa, namestnicama gđ. učiteljici Zora Iskra ter Marija Rožmanova, preglednikom nadučitelj Zitko ter nadupravitelj Volk. Na ustanovnem občnem zboru je šlo družbu nad 150 članov ter enega ustanovnika: gospoda Riharda Skubeca iz Trbovelj (ustanovnina 200 K). — Število članov se je med tem znatno pomnožilo. Svoje prostore ima društvo v prvem nadstropju obširne kočevske gimnazije z javno čitalnico, knjižnico, za katero se nabirajo in hvaležno sprejemajo knjige, ter klubovo sobo v svrhu neženirane družabne zabave. Vsak v Kočevje došli Jugoslovanci, najde tu domačo družbo in potrebne informacije. Društvo želimone enakega uspeha kot so ga dosegle nekatere čitalnice stare rodoljubne dobe po bivših kranjskih nemških kraljih.

Sokolstvo.

Poziv slov. Sokolstva. 8. avgusta preteče 35 let, kar je jagnil v valovih reke Ache na Tirolskem ustanovitelj Sokolstva dr. Miroslav Tyrš. Pozivljamo vsa sokolska društva, da na primeren način proslavijo 35. letnico smrti našega ustanovitelja. Vsako društvo na prireditvi vsaj eno predavanje o njegovem življenju, delovanju in o njegovih idejah.

Predsedstvo Slov. Sok. Zveza. Javna telovadba Sokola II. v Hribarjevem gaju. Članstvo Sokola II. se zbere korporativno in polnoštevilno točno ob 3. uri popoldne pred Mestnim domom, kjer sprejmemo bratska društva iz Most, St. Vida, Polja, Štepanje vasi, Sokola I. in drugih bratskih društev. Skupni odhod vseh društev točno ob četrti na 4. Spored koraka z vojaško godbo in trobentaškimi zborom na čelu od Mestnega doma po Mestnem trgu, Starem trgu, preko šentjakobskega mostu, po Krakovskem nasipu, Cerkveni ulici v Kolažijo, kjer se prične točno ob 4. uri javna telovadba. Za člane Sokola II. je udeležba v kroju obvezna. Odbor.

Ljubljanska sokolska župa poleti v nedeljo dne 3. t. m. v Radomlji k ustanovitvi tamkajšnjega Sokola korporativno in v kroju. Zbirališče za ljubljanskega Sokola in Sokola na Viču bo pred Narodnim domom ob 13. uri 15 minut. Odhod odhoda na državni kolodvor na vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 14. uri 10 minut. V Radomljah sprejem gostov, javna telovadba in ustanovni občni zbor Sokola, petje kamniške »Lire« in prosta zabava. Za ta spored so vse predpriprave v polnem teku. Privrjalni odbor marljivo dela, da bo dan v Radomljah sijajna manifestacija sokolske misli. Povratek z večernim vlakom, ki odhaja s kolodvora v Jaršah ob 20. uri 30 minut ter prihaja v Ljubljano ob 22. uri. Bratje in sestre in prijatelji Sokolstva, pohitite ta dan v prijazne Radomlje! — Na svidenje! Zdravo! — Predsedstvo ljubljanske sokolske župe.

Zlet Mariborske Sokolske župe v Ptuj. Kakor že objavljeno, vrši se 7. septembra t. l. zlet Sokola ob naši severni meji v Ptuj. Do zleta ločj nas samo še mesec dni. Pozivljamo vsled tega vsa bratska društva k najustrenejšemu delu. Ptuj so zgodovinska tla. Tu se je pravzaprav leta 1918 utrgala lavina, ki je neizprosno drvela naprej, dokler nam ni zjasnilo solce svobode. Kdo se ne spominja one zgodovinsko važne skupščine družbe Sv. Cirila in Metoda, ki se je vršila v Ptujju septembra meseca 1908. Komu niso v spominu ljubljanski dogodki, ki so sledili takratnim krvavim napadom na Slovence v Ptujju. Plamen, ki je zažarel v našem narodnem probujenju, ni več zatemnel. Ptuj je danes osvobodjen in tu hoče Sokol proslaviti spomin vseh žrtev, ki so morale pasti za naše narodno ujedinenje. Sokol hoče s svojim delom dokazati, da vse te žrtve niso bile zaman. Tu v Ptujju se hočemo bodriti za nadaljno smoteno delo, ki je nujno potrebno, da utrdimo našo mlado svobodno državo. Bratje Sokoli na svidenje torej 7. septembra t. l. v prijaznem Ptujju. — Odbor Ptujškega Sokola.

Sokol v Radečah pri Zidanem mostu se tem potom najtopleje zahvaljuje gospodu Aleksandru Podvincu, tovarnarju, veletržcu itd. v Radečah — Zemunu za blagodušen dar v znesku 2000 kron, poklonjen društvu. Hvala! Zdravo!

Velika vrtna veselica na Jesenicah obeta prav veselo zabavo. Predpriprave marljivo vrši jeseniški »Sokol«, narodni železničarji in ZJŽ. — V nedeljo vsi na Jesenice! Odhod iz Ljubljane glavni kolodvor ob 11. uri 54 minut dopoldne.

Sokol v Zireh priredi dne 10. avgusta t. l. javno telovadbo, ki se prične ob 15. uri popoldne na travniku za Sokolskim domom v Zireh. Nastopili bodo: člani, članice, obrtni naraščaj, ljudskošolski dečki naraščaj, dekliški šolski naraščaj pri prostih vajah; obrtni naraščaj še: skupine, člani pa na orodju. Po telovadbi se vrši v dvorani Sokolskega doma ljudska veselica s plesom, šaljivo pošto, srečolovom in prosto zabavo. Ker je društvo preskrbelo za občinstvo jestvine in pijačo, upamo, da tudi v tem oziru ne bo nezadovoljnosti. Brate in sestre kot vse prijatelje sokolstva v domačem kraju, v Poljanski dolini, Škofji Loki, Kranju, Vrhniki posebno pa Idričane z Ljubljane opozarjamo: pridite, da vidite, kaj delamo Zirovci!

Brežice. Telovadno društvo Sokol v Brežicah priredi ob priliki svoje 15letnice dne 10. avgusta t. l. javno telovadbo in vrtno veselico v Narodnem domu v Brežicah. Sosedna društva se naprošajo, da upoštevajo to prireditve. Bratska društva in sosedna narodna društva ter posamezniki vabimo k obilni udeležbi. Zdravo!

Sokolska konjska dirka v Zagrebu se vrši dne 7. septembra t. l. Spored in natančnejši pogoji so na razpolago pri sokolskih društvih in pri Jaslaškem klubu Sokola v Zagrebu.

Jutri javna telovadba

Sokola II.

Vsi v Hribarjev gaj!

Dnevne vesti.

Slovesen sprejem ljubljanskega župana dr. Tavčarja v Slatini. Županu dr. Ivanu Tavčarju, ki je prispel včeraj na lečenje v Rogaske Slatine, so priredili tamkaj slovesen sprejem. Sprejeli so ga na samo kot župana slovenske prestolice, marveč tudi kot odličnega slovenskega pisatelja, kot predsednika prvega našega kulturnega društva »Slovenske Matice«. Na kolodvoru so bili korporativno zbrani vsi slovenski kopališki gostje, deputacije Hrvatov in Srbov, zdraviliško ravnateljstvo in občinski zastop. Ko se je vlak ustavil, je zasvirala kopališka godba narodno himno. Iz vlaka izstopivšega g. župana je v imenu občine officialno pozdravil občinski gerent gosp. Glinšek, kličoč mu iskreno dobrodošlico. V imenu Srbov in Hrvatov je pozdravil g. župana g. dr. Mladinovič. Navzoče občinstvo je priredilo odličnemu gostu prirsne ovacije ter ga viharo aklamiralo. Srbske in slovenske dame so mu poklonile krasne šopke svežih cvetk. Vidno ginjen vsled nepričakovane tako presrečne sprejema, se je dr. Tavčar v kratkih, a izbranih besedah zahvalil za pozdrav in priredjen mu spontani sprejem. Na čast novodošlecu so vzhvale državne in narodne zastave na ravnateljskem poslopju in na »Ljubljanskem domu«.

Doktorjem prava bo promoviran v soboto, dne 2. avgusta na dunajski univerzi odvetniški kandidat Joško Jaske, vojni invalid, sin znane narodne rodbine v Železnikih. Srčno čestitamo!

Promovirala sta dne 11. julija na dunajskem vseučilišču za doktorja filozofije gosp. Ljudevit Kušar in gđc. Milena Perušek. Čestitamo!

Poročil se je danes gosp. uradnik gosp. Janko Hojan z gospico Pepino Borštnarjevo iz Litije.

Ravnateljstvo mestnega užitnisknega zakupa ne uraduje za stranke v ponedeljek 4. t. m. radi snaženja uradnih prostorov.

Maturanti idrijske realke, ki so maturirali v letih 1908 in 1909 se pozivajo, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v torek, 5. t. m. ob pol 9. zvečer v kavarni »Zvezda«, da se pogovore o doštostnem praznovanju 10letnice mature. Izid posvetovanja in dan proslave se pravčasno objavi.

Visokošolski strokovne učiteljice za gospodinjstvo, šivanje, glasbo (klavir) in moderne jezike, se opozarjajo na razpis ptujškega mestnega urada v Uradnem listu št. 120. str. 426.

Stanovanjski akcijski odbor sklicuje za ponedeljek, dne 4. avgusta t. l. ob 20. uri važno sejo v občinskem prostoru (dekliški licej, Bleiweisova cesta 23, Boltar).

Zveza poštinih organizacij v Ljubljani pozivlja vse člane pevce, da se polnoštevilno udeležujejo pevskih vaj pri Zvezi jugoslov. železničarjev v Narodnem domu in sicer ob ponedeljkih in četrčkih ob 20. uri. Pripravlja se veselica poštinih nameščencev.

Na naslov poštnega ravnateljstva v Ljubljani. Odkar smo naš dragi Korotan osvobodili nemškega divjaštva so poštne razmere pri nas osobito v Mežici in Črni jako slabe in pod vso kritiko. Pisala se je tozadevno že pritožba na pošto ravnateljstvo, a dosedaj še brez uspeha. Ker nam dostikrat važna pošta prihaja iz Ljubljane in drugih krajev mesto v dveh do treh dneh v enem tednu ali še pozneje, zahtevamo odločno, da se poštne razmere takoj preuredi in event. tudi nastavi le z možno in zavedno slovensko uradništvo in to osobito pri poštinih uradnih deželi. — Upam, da bode slavno pošto ravnateljstvo upravičeno naše zahteve uvidelo in bo to zadostovalo.

Privatna pisma na častnike Adjutanture Dravske divizije, oblasti. Častniško osobije Komande Dravske divizijske oblasti dobiva dan na dan navadna, priporočena in ekspresna pisma strank, katere urgirajo rešitev, oziroma prosijo za intervencijo glede rešenja njihovih službenih predmetov in za odgovor. Častniško osobije Dravske divizijske oblasti vrši svojo dolžnost in je dovolj obremenjeno s poslovanjem ter se nikakor ne more zaposliti s privatno korespondenco službenega značaja.

»Mir«. Celovski »Mir« vsled preselitve Mohorjeve tiskarne pretekli teden ni mogel iziti. Kakor hitro se postavi vsaj en stroj, bo list začel zopet redno izhajati. Donise in naročnino je odslej naprej pošiljati v Prevalje. Koroško. To velja zlasti novim naročnikom, ki v Celovec niso mogli poslati naročnine. Upati je, da izide prihodnja številka še v kakih desetih dneh.

Vsi primorski slovenski notarji in notarski kandidati se izsele iz zasedene ozemlja in prosijo za notarska mesta v Jugoslaviji. Vprašanje je, ali je ta okoliščina za njih slaba ali dobra.

in ali je to naši stvari v korist (glej članek v »Slov. Narod« z dne 12. julija 1919). Poleg tega je ta stan pri nas prenapolnjen. Naši tukajšnji notarski kandidati čakajo že po 5 do 13 let na notarska mesta in se nahajajo v obupnem gospodarskem položaju. Čakati bodo morali sedaj še nadaljnjo vrsto let, — v zasedenem ozemlju pa ne bo nobenega slovenskega notarja.

Meščanske šole v Sloveniji. Višji šolski svet v Ljubljani nas naproša, da priobčimo sledeči poziv: S početkom šolskega leta 1919/20 se otvorijo v Sloveniji v nekaterih krajih nove meščanske šole in se primerno preustroje že sedaj obstoječe. Ker za te šole ni zadostni učiteljev (učiteljic), ki bi bili izprašani za meščanske šole, bo višji šolski svet za kratko prehodno dobo meščanskim šolam v službovanje pridelil ljudskošolske učitelje (učiteljice), ki se zavežejo, da bodo najkasneje do 30. novembra 1921 položili spodobnostno preizkušnjo za meščanske šole in o katerih se po sedanjem službovanju in kvalifikaciji more presojati, da bodo tej zahtevi v resnici ustregli. Taki učitelji (učiteljice) naj vložijo najkasneje do 15. avgusta 1919 pri višjem šolskem svetu prijavo s kratkim popisom o sedanjem službovanju, z obveznico glede usposobljenosti preizkušnje za meščanske šole in iz izpričevali o zrelosti in usposobljenosti preizkušnji za ljudske šole. Ako bi pa že priložili izvirne izpričevalke kakim drugim prošljam, naj predložijo overovljene prepise. V prošljah naj povedo, kateri meščanski šoli bi bili radi pridržali. V tem oziru prihajajo v poštev meščanske šole: deške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Ribnici, Trzinu, Postojni, na Krškem, v Mariboru, Celju, Ptujju in Zalcu; dekliške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Trzinu, Mariboru, Celju in Ptujju. Pripominja se pa, da bo višji šolski svet izražene želje sicer upošteval, vendar pa prideljval priprave učitelje (učiteljice) v prvi vrsti po potrebah posameznih šol in glede na strokovne skupine. Taki učitelji ostanajo ob svojih službenih prejemkih in razen tega bodo dobivali nagrado letnih 380 kron in aktivitetno doklado po krajevnem razredu.

Razpis služb na meščanskih šolah v Sloveniji. S pričetkom šolskega leta 1919/20 se ustanove in otvorijo v Sloveniji sledeče meščanske šole: 1. V Ljubljani, I. mestna deška s 3. razredi in eno vzporednico; 2. v Ljubljani, I. mestna dekliška s 3. razredi, 3. vzporednicami in z nastavnim razredom; 3. v Ljubljani, Spodnja Šiška, deška meščanska šola s 3. razredi; 4. v Ljubljani, Spodnja Šiška, dekliška meščanska šola s 3. razredi; 5. v Trzinu, deška in dekliška meščanska šola s prvimi razredom vsakega oddelka; 6. v Ribnici, deška s prvimi razredom; 7. v Ptujju, deška šola s prvimi in drugim razredom. Razven tega se izpremeni nemška dekliška meščanska šola II. v Mariboru v slovensko dekliško meščansko šolo. Sedanja nemška meščanska šola za dečke v Mariboru se izpremeni v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in z nemškimi vzporednicami. Za te šole in za obstoječe deške in dekliške meščanske šole v Celju, Mariboru, Zalcu, Ptujju, Postojni in na Krškem se za šolsko leto 1919/20 razpisujejo sledeče službe: 1. mesta ravnateljstva: 2 za Ljubljano. (od teh eno v Spodnji Šiški), 1 za Ribnico, 1 za Trzin, 1 za Maribor, 1 za Ptuj, 2 za Celje, 1 za Zalec, vsled eventuelne izpraznitve mesta: 1 za Postojno; 2. mesta ravnateljice: 2 za Ljubljano. (od teh eno v Spodnji Šiški), 2 za Maribor, 1 za Ptuj; 3. mesta strokovnih učiteljev: 7 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško), 1 za Trzin, 1 za Ribnico, 2 za Postojno, 1 za Ptuj, 3 za Maribor, 3 za Celje, 2 za Zalec, vsled eventuelne izpraznitve mesta: 3 za Krško; 4. mesta strokovnih učiteljic: 10 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško), 6 za Maribor, 3 za Celje, 4 za Ptuj; 5. mesto učiteljice za ženska ročnodela: 1 za Ljubljano (dekliška mestna meščanska šola). Prošnje je treba vložiti službenim potom na višji šolski svet do 15. avgusta 1919. V prošljah naj prosilci sicer navedejo mesto, za katero prosijo, vendar se opozarja, da veljajo njih prošnje istotako tudi za druga razpisana mesta (razen za mesto učiteljice ženskih ročnih del). Višji šolski svet si pridržuje pravico, da imenuje prosilce in prosilke tudi na druga mesta kakor so prosili, ker je pomankanje za meščanske šole izprašanih učiteljev veliko, tako da ne bo mogoče na vsa prosta mesta imenovati izprašanih učiteljev in ker je treba imenovanja izvršiti z ozirom na strokovne skupine in tako, da pride na vsako šolo vsaj nekaj izprašanih moči. Na mesta, ki se ne podelijo izprašanim učiteljem, bodo začasno prideljeni ljudskošolski učitelji, ki se zavežejo da bodo tekom dveh let položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in ki imajo primerno kvalifikacijo.

Na državni obrtni šoli v Ljubljani bo vpisovanje dne 15. in 17. septembra t. l. Prvi dan bo vpisovanje v prvi letnik višje obrtne šole, ki traja 4 leta (stavbni in strojni oddelki). V višjo obrtno šolo se sprejemajo absolventi (dečki in deklice) četrtega razreda srednjih šol (realke, realne gimnazije in gimnazije) ter absolventi meščanske šole. Dne 16. septembra bo vpisovanje v prve letnike nastopnih oddelkov, in sicer strojne in elektrotehniške delovodske šole (2 leti), mizarске mojstrske šole (1 leto), kiparske šole (3 leta) in ženske obrtne šole (2 leti in eno leto neobvezno atelje). V delovodsko šolo se sprejemajo najmanj 17 let stari, v kovinski stroji izučeni pomočniki. V mizarško mojstrsko šolo se sprejemajo mizarški pomočniki, ki imajo kot taki najmanj eno leto prakse. V kiparsko šolo se sprejemajo najmanj 14letni dečki in deklice, ki so zadostili ljudskošolski obveznosti. V žensko obrtno šolo (tri-je oddelki, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje oblek in za vezenje) se sprejemajo najmanj 14letne deklice, ki so zadostile ljudskošolski obveznosti. Dne 17. sept. t. l. bo pa vpisovanje v višje letnike vseh gori navedenih oddelkov. Z rednim poukom se prične dne 19. sept. t. l. Vpisovanje v stavbno rokodelsko šolo (3 zimski tečaj za zidarske, tesarske in kamnoseške pomočnike, od začetka novembra do konca marca) bo od 1. do 15. oktobra t. l. (tudi pismeno). Natančni podatki so razvidni na razglasni deski v šoli. Eventuelno še potrebna pojasnila daje na zahtevo ravnateljstvo.

Polom Sparkassenvereina v Zgor. Radgona. Naši narodni nasprotniki so pred kakimi 20 leti ustanovili v Zgor. Radgoni posojilnico pod imenom Spar-und Darlehenskassen-Verein. Posojilnica je pred vojno še dokaj dobro uspevala in si je pridobila okrog 13.000 rezervnega zaklada. Med vojno pa je gledala bolj na vojno posojila, kakor na svojo dobrobit, ter je podpisala, dasi je bila docela neznanost podjetje, v celem 74.000 K vojnega posojila. Sedaj je prišlo do poloma. Na zadnjem občnem zboru je bila sklenjena likvidacija. Upati je, da vlagatelji ne bodo zgubili svojih prihrankov. Čisto gotovo pa je, da bodo zadržniki ne samo izgubili svoje deleže, marveč bodo morali še doplačati manjšo ali večjo svoto. Da ni izguba še večja, je pripisovati okolnosti, da bodo morali člani starega načelstva in nadzorstva plačati vojno posojilo v znesku 60.000 K, ker so se podpisali v nasprotju z določbami pravil.

Nemški izgnanci iz Romunije. Skozi Maribor se je včeraj peljal vlak, obstoječ iz 52 vagonov, v katerem so bili nemški izgnanci iz Romunije. Vlak so spremljali romunski vojniki. Izgnanci so doma deloma v Avstriji, deloma v Nemčiji. Potovali so preko Madžarske, kjer se gode, kakor so pripovedovali npravnost strašne stvari.

Sumljivi poseti. Kakor smo že poročali, se mudi soproga dr. Šusteršiča na Bledu. Da dela izlete, ni nič sumljivega, da pa obiskuje gotove ljudi, ki so nam bili vedno znani kot nasprotniki Srbov in ujedinenja našega naroda, je milo rečeno zelo predržno. Tako je pretekli teden obiskala župnika Drolca v Boh. Belu, zagrozenega pristaša bivšega dež. glavarja, ki se nikakor ne more živjeti v sedanje razmere in neprestano udriha na desno in levo. Pri župniku Drolcu se je sestala tudi s Pibrom ter so imeli trije ves dan posvetovanja. Pa ne, da bi hotela uglati svojemu možu povratek v domovino? Pa ne bo šlo, so drugi tu, ki bodo o tem odločevali.

Naši v italijanskem vjetništvu. Jeden izmed naših vojakov, ki se nahajajo v italijanskem vjetništvu v Porde- none je poslal svojem pismo, v katerem se bridko pritožuje, da Italijani z našimi vjetniki skrajno slabo postopajo, jim dajejo nezadostno hrano, jih zlostavljajo in zasramujejo. V istem pismu tudi poroča, da so bili Italijani dne 20. in 21. julija popolnoma prepričani, da vdari njihova armada preko demarkacijske črte in da zasede Ljubljano.

Naši vjetniki na Francoskem. Na Francoskem se nahaja še približno 4000 bivših avstro-ogrskih vjetnikov jugoslovanske narodnosti, ki so bili še maja meseca t. l. zbrani pri Marselju in pri Lionu, da se jih odpošlje v domovino. Vsled velike krize v transportnih sredstvih, ki je tudi na Francoskem zelo občutljiva, žalibog ni bilo do sedaj mogoče te rezeve odpraviti, akoravno sta naše poslanstvo in naša vojaška mislija v Parizu storila že vse mogoče korake. Lahko si je misliti, s kako nepotrpežljivostjo pričakujejo ti naši ljudje dneva, ko bodo mogli zapustiti vjetniška taborišča. Tudi v drugem oziru so prihajale neugodne vesti o njihovem položaju. Naša delegacija na mirovni konferenci je zato sklenila odposlati nekaj svojih članov v ta taborišča, da se na licu mesta obvestijo o tamošnjih razmerah. Poročilo te misije žalibog ni bilo povsem zadovoljivo. Francoske vojne oblasti postopajo z našimi ljudmi še vedno kakor z nevarnimi vojnimi vjetniki in jih kot take najstrože stražijo. Hrana je slaba, a mrčes mnogo. Posebno se pritožujejo, da dobivajo le redkokada pisma iz domovine in da se jim ne dovoljuje nikako svobodno gibanje in vendar so ti ljudje

kakor se je naša mislija prepričala, po ogromni večini navdušeni Jugoslovanci, ki so z velikim zadovoljstvom sprejemali informacije o preobratu v domovini. Le kakih 200 pristaev hrvatske seljačke stranke se noče ločiti od ostalih avstro-ogrskih vjetnikov, temveč zahteva, da se jih kot take pošlje nazaj. Oni ne verujejo, da ni več monarhije, dokler se o tem sami ne prepričajo. Na podlagi tega poročila se je naša delegacija brzojavno obrnila v London, kjer se ravno te dni bavi neka konferenca z vprašanjem začasne razdelitve razpoložljivih ladij. Upanje je torej, da se tudi ti nesrečniki v kratkem vrnejo v osvobodeno domovino.

Vrhnika. Da je bil sprejem srbskih dijakov na Vrhniki tako stijalen in je nesla vsa mladina najlepše spomine v bratsko Srbijo je žalvaliti predvsem naklonjenosti in darežljivosti Vrhnicanov in okolice, dalje pa odбору za pogostitev srbskih dijakov, katerega duša sta bila dr. Šabec in gospodična Tinica Verbičeva in jima bodi izrečeno tim potom priznanje in zahvala. Blagajničarka gospodična Tinica Verbičeva je izročila danes preostanek v znesku 1570 kron odбору za Cankarjev spomenik na Vrhniki. Skupna vsota za spomenik našega velikega pisatelja znaša sedaj 4460 K, ki je pa seveda še veliko premajhna, da bi se začelo z zgradbo spomenika. Prosimo vse pošturovalne in zavedne Jugoslovane in čestilce našega Ivana Cankarja, da sodelujejo še nadalje z vso verno za to dobrodušen namen, se spominjajo vedno v veliki hvaležnosti njega, ki je bil največji med velikimi in pošiljajo prispevke na odbor za Cankarjev spomenik na Vrhniki. Jakob Hočvar, predsednik; Lovro Rogelj, blagajnik.

Beguncem. Na Begunski sosvet je došlo do danes že več tisoč prigraslanc in prihajajo še vedno. V svojih prigraslancih stavljajo begunci na sosvet razna vprašanja v zadevi podpor, služb, stanovanj, škoda, ki so jo trpeli vsled vojne; v zadevi njihovih otrok in sorodnikov. Dalje izražajo razne želje, stavijo predloge, nekateri imajo tudi pritožbe itd. Vsakemu posebej ni mogoče odgovoriti, ker bi povzročilo to preveč dela in vzelo preveč časa, zato naznaniamo vsem prigraslancem, da Begunski sosvet sestavlja sedaj seznam v vseh prijavljenih begunskih zadevah; čim zbere dovolj podatkov, bo posredoval za vse pri merodajnih oblastih in objavi vspeh potom časopisja. V posebnih zadevah pa, kjer je posredovanje Begunskega sosveta takoj potrebno in kjer je treba strankam posebnega nasveta, v teh odgovarja Begunski sosvet prizadetim naravnost, kaj je ukrenil on, oziroma kaj naj stori stranka. Ako torej kdo ne dobi odgovora, naj ne misli, da se ga je prezmlo, marveč naznanjeno mu bodi s tem, da ga imamo vpisane v svojem posebnem seznamu v svrhu skupnega posredovanja za vse. Kdor izpremeni bivališče, naj nam blagovoli to naznaniti, Begunski sosvet Ljubljana, Pražakova ulica 3.

Južna železnica. Z ozirom na spremljeno državnoopravno razmerje je upravni svet južne železnice pod predsedstvom predsednika sekcijekega načelnika dr. Weeberja v svoji seji dne 24. julija 1919 sklenil, da se ustanovi s 1. avgustom 1919 za proge južne železnice v območju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev obratno ravnateljstvo s sedežem v Ljubljani, za proge južne železnice v Nemški Avstriji pa obratno ravnateljstvo s sedežem na Dunaju. Obenem se je sklenila sledeča sprememba službene organizacije generalnega ravnateljstva: Za generalnega ravnatelja je imenovan sedanji vodja generalnega ravnateljstva dr. Gustav Fall; za namestnika generalnega ravnatelja, in sicer za komercialno službo ravnatelj Karel Höchsmann; za finančno službo ravnatelj dr. Rihard Mühl; za tehnično službo ravnatelj inženir Maks Formacher. Za obratnega ravnatelja obratnega ravnateljstva Ljubljana se imenuje višji nadzornik Viktor Bračić, za namestnika obratnega ravnatelja centralni nadzornik Andrej Vrečko. Za načelnika oddelkov so imenovani višji nadzorniki: dr. Aleks Fatur za upravni, Fran Arko za finančni, Alojzij Pregelj za prometni, inženir Ignacij Šega za strojni, inž. Matko Schneller za stavbni oddelki. Za obratnega ravnatelja obratnega ravnateljstva Dunaj se imenuje inž. Gvido Pfeiffer, njegovi namestniki so: za tehnično službo ravnatelj inž. Josip Podhaysky, za administrativno službo ravnatelj dr. Fr. Ks. Höchsmann.

Okrajnim zastopom in okrajnim glavarstvom na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

glavarstva na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

glavarstva na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

glavarstva na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

glavarstva na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

glavarstva na Stajerskem. Sklicujem kot predsednik likvidacijske komisije za Stajersko na dneve 11. in 12. septembra 1919 z začetkom ob pol 9. zjutraj vsakega dne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor odgovarane spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, občinskih in okrajnih hranilnic, bolnišnic in kmetijskih šol in bivših deželnih podjetij na Spodnjem Stajerskem. Povabili se bodo tudi zastopniki deželne vlade v Ljubljani, zlasti poverjeništa za notranje zadeve in poverjeništa ministrstva financ in poverjeništa za uk, za železnice in za zdravstvo, ter javna dela, za kmetijstvo in socialno skrb. Na dnevnem redu bodo poročila o gospodarskih zadevah, ki so prej spadala v delokrog bivšega Stajerskega deželnega

zbora in odbora. Namen tega zbora je posvetovalen in poučen. Predsedstvo likvidacijske komisije hoče podati poročilo o stanju prehoda bivše deželne štajerske uprave v skupno deželno upravo za Slovenijo in o stanju obravnavanja z nemškimi delom štajerske glade prejšnjega deželne premoženja. Pričakujejo se s strani odposlancev okrajnih zastopov in občin itd. nasveti glede ureditve pričakovanih finančnih težav v nekaterih zadolženih, zlasti prejšnjih občinah in hranilnicah. Razpravljati bo v ti zvezi o ustanovitvi kakega sanacijskega zaklada, kateremu bi se naj posvetilo iz bivše deželne skupnosti prevzeto aktivno avtonomno premoženje na pr. kopališče Rogaska Slatina in Dobrna, ali denarna vrednost istega, če bi nepremičnine prevzela država. Z ozirom na neustavne razmere v občinah in okrajih bode umestno razpravljati o načinu ureditve samouprave ter času in načinu prihodnjih volitev v občinah. Ker je podpisane predsedniku težko vabiti naravnost vse množične priredbe občin, prosim okrajne odbore, oziroma komisije in gerente, da v sporazumu z okrajnimi glavarji pripravijo potrebno za ta zbor ter po svojem sprevidu primerno ukrepejo zaradi udeležbe posameznih občin ali večjih skupin istih po odposlancih. Dnevni red se objavi v domačih listih. O nameravanih sklicanju zbora so poučene vse stranke in ni ugovora zoper ta zbor.

V zvezi prijave okrskega premoženja nemadžarskih državljanov se objavlja, da je madžarska vlada rok za to prijavo, ki je imel prvotno poteči z 31. julijem, podaljšala do zadnjega avgusta 1919. Pri zadetih strankah imajo potemtakem sedaj priložnost, da tudi same pravočasno ukrepejo, kar se jim zdi potrebno za varstvo njihovih interesov.

Koncert v Rogaski Slatini prireditelja v nedeljo t. j. 3. avg. ob pol 9. uri odlična solista kr. opere iz Zagreba — Jože Rijavec in Robert Primožič.

Kino teden v prid invalidom se prične 15. avgusta t. l. na bogato razsvetljenem in okrašenem Koslerjevem vrtu v Sp. Šiški. Prireditelja ga »Prvo slovo« družstvo kinonastavljencev za Slovenijo v Ljubljani. Društveni priprave se ni ustrašil ogromnih stroškov in dela v prid invalidom. Zasiurati si je prvovrstne filme, katerih vsak se predvaja le dva večera, četrti pa samo en večer. Filme je odstopil v prid invalidov »Savez za iznajdljivost filma«, Zagreb, Hlca br. 55. ter daroval ves izposojalni znesek 8000 K. Dalje si je izposlolo društvo vojaško godbo Dravske divizije brezplačno, krasen vrt, električen tok mestne ljubljanske in šišenske voj. elektrarne, naročilo velike programe v 40.000 izvodih, katere z ozirom na donos potom reklame (inserter) 4000 K. in na dobrodelno prireditel, prineslo Ljubljanski dnevniki kot prilogo. Glede 2000 sedežev (stolov) se odloči te dni. Vse kar je pripravljeno in zasigurano bi stalo okoli 20.000 K. s tem je odbor storil vse, kar je bilo v njegovi moči. Pričakuje od slav. občinstva le še prav mnogobrojnega obiska in prosi naj si vsak ogleda izbrane, zabavne in poučne programe, ter s tem priporoča k lepim podporam za naše invalide. Od 15. do 22. avgusta torej na svidenje! Naši invalidi prosijo odbor za brezplačno vstopnico, katerih pa društvo za več tisoč invalidov izdati ne more. Vsi tedi tega se društvo obrača na slavno občinstvo tu in na deželi ter na neprijatelje kinopredstav s prošnjo, da privoščite invalidom dostojno in poučno zabavo s tem, da pošljete denar za vstopnico društvu kinonastavljencev za Slovenijo v Ljubljani ter nato prejem in obisk predstave potrdi invalid. Cene prostora 5, 4, 3, 2 in 1 krono. Za mnogobrojni odziv radodarnega občinstva se uljudno priporoča pripravljani odbor.

Trije vlomilci. Kakor že poročano, je v soboto aretirala policija nekoga Josipa Šolarja iz Bizovika, ki ga je zasledila baš ko je kradel v Götzeljevi trgovini na Mestnem trgu. Par ur nato je v Nunski ulici aretirala nekoga Josipa Klobasa, pri katerem se je tudi našlo nekaj Götzeljeve obleke; v nedeljo popoldne pa je bil aretirán še tretji, nekdo Josip Žerjal, do skrajnosti nevaren tuji lastnik. Bili so to vsi trije vlomilci po poklicu, ki so živeli sploh od tatvine in imajo še marsikaj na vesti. Najnevarnejši je pač Žerjal, ki je bil svojima tovarišema znan le pod imenom »Tonček«, po nekod pa se je imenoval »Maris«. Svoječasno je bil Žerjal že aretirán, ko je bil osumljen roba v Hradeckega vasi. Tedaj se mu je posrečilo, izmuzniti se iz zanke. Za sedaj pa je priznal tako vlom v Götzeljevo trgovino kot vlom v pleskarsko delavnico Tomaža Briljca na Dunajski cesti št. 8. V petek ponoči pa so našli imeti smolo. Dočim jih je pri Götzelju zalotila policija in jim zmešala načrt, je padla Klobasi pri Briljcu blagajna na nogo in ga poškodovala na nogi. Pozneje pa je Klobasa skočil, bežec s strehe na Frančevo nabrežje in si tam kaj zvil roko. Kolikor se je že doslej dogajalo, so fantje živeli zelo »nobe!«. Vozili so se z izvoščki in hodili na zabavo z ljubimi v Karlovec, kamor so se peljali v II. razredu, tam pa ložirali v hotelu ter dobro pili in jedli. Sedaj pa se jim je hrana precej izpremenila in da bo to trajalo dolgo, za to bo skropilo sodišče, kamor so se sedaj oddali.

v zapore. Pri Götzelju so napravili baje okoli 5000 K škoda.

»Nevarne senec« je filmski umetnik ene najboljših inozemskih filmskih tvornic, ki v vsakem oziru nudi gledalcu najlepši užitek. Njegova vsebina je na kratko sledeča: Grof Waldheim se ponesreči hčerka Lydija ob priliki neke svečanosti, kar jo tako prevzame, da se ji omrači um. Po tem dogodku se zaljubi grof Waldheim v novo vstopivšo odgojiteljico ozdravele hčerice, ki pa izkoristi ta položaj, skušajoč grofa okraštati s pomočjo svojega ljubimca Grofica, ki so se ji polagoma vrnila njene duševne sile, prepreči ta načrt, razkrinka oba zločince — in sreča in mir se zopet naseli v njeni rodbini. V tem filmu, polnem krasnih scenarij, efektnih prizorov in v obilju razkošnih in elegantnih kostumov, sodelujejo samo prvovrstne igralske moči. Predvaja se samo še do ponedeljka, vsaki dan ob pol 8. in 9. zvečer v Kino Idealu.

Umrla je v Ljubljani gdč Ana Šmala iz znane rodbine v Mirni. Pri zadeti rodbini naše sožalje.

Izpred sodišča

Zopet orožne vaje pred sodiščem. Pred deželnim sodiščem se je moral zagovarjati dne 30. julija skladiščnik državne železnice Ivan Pintar, ki je bil obtožen, da je o priliki razglasitve prvega poziva k orožnim vajam začetkom meseca maja t. l. odobral v neki gostilni na Jesenicah v navzočnosti več ljudi namen nekaterih prizadetih fantov, da se ne udeležijo orožne vaje. Lovro Humer je namreč takrat pripovedoval o pozivu na orožno vajo in dostavil, da se orožne vaje — kakor se govori — ne bo nikdo udeležil. Pintar je nato baje rekel: »Saj tudi ni treba, saj smo vendar že svobodni.« — Pintar zanika krivdo in pravi, da je bil ravno on prvi, ki je ob prevratu šel k dr. Kogoj, kateri je bil predsednik takratnega jeseniškega odbora Narodnega sveta, in zahteval oboroženje Narodne straže, ker je bila nevarnost, da udeležijo nemške tolpe s Koroškega na Jesenice. Dr. Kogoj, zaslišán kot prič, potrdi Pintarjeve navedbe in ga slika kot mirnega socialnega demokrata, ki se je vedno čutil Slovenca. Zaslišajo se še nadaljine priče, katere deloma potrdijo navedbe v obtožnici, deloma izjavijo, da niso slišale, da bi bil Pintar govoril inkriminirane besede. Sodišče proglasi nato razsodbo, s katero se Pintar oprošča, ker se mu ne more dokazati namena hujskanja, če tudi je mogoče dotične besede res govoril.

Kultura

Rogaška Slatina. Opozorjamo še enkrat na predstavo, ki se bo vršila v ponedeljek, dne 4. avgusta v tukajšnji veliki koncertni dvorani pod vodstvom režiserja Bratine od slov. narodnega gledališča iz Ljubljane. Uporizoril bo izvrstno uspele Strindbergierjevo tragikomedijo »Upnik« in Čehovo razposajeno grotesko »Medveda«, ki je doslej povsod vzbujala salve smeha.

Novi srednješolski učni načrt. Odbor društva slovenskih profesorjev v Ljubljani naznanja, da se bo razprava o novem učnem načrtu v ponedeljek, dne 4. avgusta ob 9. dopoldne nadaljevala na I. SHS - gimnaziji in se bodo sklepi predložili poverjenstvu za uk in bogočastje. Pričakujemo radi važnosti predmeta kar največ gr. tovarišev. — Odbor.

Odborova seja »Narodne Galerije« se vrši v torek 5. avgusta ob pol šestih v posvetovalnici na magistratu. Gospodje odborniki se prosijo, da se seje zanesljivo udeležijo.

»Preporod«. Izšla je druga in tretja številka te dijaške revije. Vsebinska je: Zdenko Knez: Naša pesem. — Ob sklepu šolskega leta. — Joško Kovič: Iz spominov. — Pavle Karlin: Večerna pesem. — Dr. Iv. L.: Naše letošnje počitniške naloge. — Frédéric Šubic: Upodabljalna umetnost na Kranjskem v prejšnjih stoletjih. — Dušan Debevc: Tvoje slovo. — Dijaški svet. — Pavle Karlin: Metuljčki. — Dušan Debevc: Na samotni poti. — Franc Tavčar: Tovaršem tehnikom. — Poslovni red »Jugoslavanske dijaške zveze«. — Janžev Novak: Načrt, po katerem skušajo organizirati celokupno jugoslovansko dijaštvo, visokošolsko in srednješolsko. — Listnica SZSA, podružnice tehnikov v Ljubljani. — S. K.: Pregled politične ekonomije. — M. H.: Poizkus predloga k reformi šolstva. — Kralj: Svobodi. — Generalna skupščina JKD. Ljstak. — Cena revije je K 3, za dijače K 2. — V zalogi je pri Tiskovni zadrugi, Ljubljana, Sodna ul. št. 6, kjer je dobili tudi še prvo številko (za nedelje K 2, za dijače K 1-50). Reflektant z dežele naj pošlje denar vnaprej.

»Put skrajnog Istoka« — Madama Mineko. — Napisao pomorski kapetan Marko Malić. — Zanimivo morsko putovanje iz Trsta u Japan (Englesku istoku), historija Japana, japonski državni i narodni život, te osebnosti japonske ženitba na rokove. — Cena 4 K. — Izdala knjižara Janka Dušana u Sisku.

Wysplafski: Boleslav Smolaj, drama u tri čina u prevodu i s predgovorom prof. Julija Benešića, izdao je u

izdanju »Matice Hrvatske«. Ovo je prvi prevod naodličnoga poljskoga dramatičara i slikara Stanislava Wyspiańskoga. Clanska cijena 7 K, knjižarska cijena 8 K. Dobiva se kod Matice i u svakoj boljoj knjižari.

Najnovija poročila.

(Naša izvirna poročila.)

BOLGARIJA PLAČA TRI MILIJARDE ODSKODNINE.

Pariz, 30. julija. Odbor Petrice je sklenil, da mora Bolgarija plačati v cellem tri milijarde frankov vojne odškodnine, ki se razdeli med Srbijo, Rumunsko in Grško. Odbor Petrice je odobril vse teritorialne zahteve Srbije nasproti Bolgarski, odklonil pa je bolgarsko zahtevo, da se ji vrne Dobrudža. Dobrudža ostane v rumunjskih rokah.

RUSKI ZLATI ZAKLAD V FRANCOSKI BANKI.

London, 30. julija. Podtajniki ministrstva zunanjih del Cecil Amasworth je v zbornici poslancev izjavil, da se zlato, v znesku 320 milijonov rubljev, ki so ga boljševiki v smislu brest - litovske mirovne pogodbe morali plačati v Nemčiji, nahaja sedaj v francoski banki, naložen na račun zaveznikov. Ker je bila medtem priznana Kolčakova vlada, bo del tega zlatega zaklada dan na dispozicijo admiralu Kolčaku in generalu Djenikinu, da s tem denarjem pokrijeta svoje vojne potrebe.

SPORAZUM MED VENIZELOSOM IN TITTONIJEV.

Pariz, 1. avgusta. Med Venizelosom in Tittonijem je došlo do sporazuma v vprašanju Male Azije. Venizelos je podal gotove koncesije, da bi mogel doseči boljše rezultate napram Bolgariji. Zato se je Tittoni javno odrekal zaščiti Bolgarije. Na podlagi tega sporazuma je dobil general Allembey nalog, da se določi nova mejna cona med Grško in Italijo, ki je od ustja reke Meander do sela Kojasap. Mesto Aidin in Eijnazli (?) pa ostanejo pod okupacijo Grške.

NAJVIŠJI ZAVEZNIŠKI SVET GRE NA POČITNICE.

Pariz, 30. julija. Najvišji zavezniški svet je razpravljal o vprašanju, da-li bi ne kazalo prekiniti razprave za nekaj časa. Počitnice bi se naj pričele 15. avgusta. Najvišji zavezniški svet deluje že 6 mesecev neprestano in njega člani že nujno potrebujejo oddiha. Do 15. avg. se nadejajo, da bo podpisan mir z Avstrijo in z Bolgarijo. Mnogo nade je tudi, da se v tem času doseže tudi sporazum v jadranskem vprašanju. Počitnice bi naj trajale en mesec. Na to bo mirovna konferenca z nova sklicana, da konča svoja dela. Predvsem ji bo urediti madžarski kaos in turško vprašanje.

VPRASANJE TRACIJE.

Pariz, 30. julija. »Chicago Tribune« javlja, da bo najvišji svet prisodil vso zapadno Tracijo grški kraljevini. Dedačaga bo svobodno mednarodno pristanišče in Bolgarom se bodo priznali posebni privilegiji v luki Kavali.

ZAMENJAVA AVSTRIJSKE KRONE.

Milan, 30. julija. Vlada izda v kratkem naredbo, s katero bo odredila, naj se avstrijske krone zamenjajo v razmerju 1:2.

S FRONTE.

Beograd, 1. avgusta. Komunikacije vrhovne komande od 1. avgusta: Madžarske rdeče čete so napadle dne 21. julija iznenada našo stražo severno-istočno od Pečuha in zarobile nekoliko naših vojakov. Napadi so bili odbiti. Madžarski aeroplani letajo čisto nad našim teritorijem in mečejo komunistične razglase. Te razglase širijo madžarski boljševiki preko demarkacijske črte. To se godi tudi še na vse mogoče druge načine.

Vesti LDU.

PROTIČEVO DEMISIJSKO PIŠMO.

LDU, Beograd, 1. avgusta. Uradno poročilo: Danes popoldne je predsednik ministrskega sveta Stojan Protič predložil Njegovemu kraljevskemu Visočanstvu prestolonasledniku Aleksandru ostavko celokupnega kabineta. Istočasno je ministrski predsednik obvestil o tem činu predsednika narodnega predstavništva. Ostavka, ki jo je predložil predsednik ministrskega sveta G. Stojan Protič Njegovemu kraljevskemu Visočanstvu prestolonasledniku Aleksandru se glasi: Beograd, 1. avgusta. Vaše kraljevsko Visočanstvo! Čast mi je predložiti Vam ostavko svojo in kabineta, ki mu imam čast predsedovati. Razloga za ta težki korak v sedanjih razmerah navajam v glavnem nastopno: 1. Med menoj, kot predsednikom vlade in g. ministrom za notranje stvari obstoje že dalje časa močne razlike v pogledu naše notranje politike. Vsi moji poslušalci, da te razlike, ako ne popolnoma eliminiram, pa vsaj ublažim in učinim nesoljive, so ostali brez uspeha. 2. Službeni odnosi med menoj in g. ministrom za notranje stvari so abnormalni in brez potrebnega vzajemnega zaupanja, kar je zelo škodljivo za interese službe in države. 3. Medsebojno obsevalne nepravilne se niti po 7 mesecih, odkar se je sestavil sedanjí kabinet, niso mogle odpraviti, ali vsaj v tej in neobhodno potrebni meri

zmanjšati, poleg vseh mojih osebnih prizadevanj in truda. To je zelo nerodno, vpliva ne samo na vse naše gospodarsko življenje, na zdravstvo vsega naroda ter prehrano in obnovo zemlje, temveč tudi na politično razmerje v državi. 4. Razlika v obsegu in načinu izvedbe agrarne reforme med menoj in ministrstvom za agrarno reformo, ki se v svojem delu drži ne samo rezervirano in je še kakor se zdi v tej smeri podpiran od svoje stranke. Te razlike se zrcalijo tudi v Narodnem predstavništvu v toliki meri, da skoro ni došlo do krize ministrstva za agrarno reformo v narodnem predstavništvu v času moje službene odsotnosti. 5. Zaradi vsega tega so se odnosi v Narodnem predstavništvu poosttrili, da so postali gotovo neznošljivi. 6. Imam vtis po mnogih znakih, da želi »rekonstrukcija« kabineta tudi demokratska stranka, kar je tudi javno naglaševal eden njenih glavnih organov »Riječ SHS«. 7. Da se je kriza in moja ostavka pojavila ravno v tem času v odsotnosti parlamenta, je vzrok ta: Pred nekoliko dnevi, že 3 t. m. je bilo pred kabineto vprašanje o izpolnitvi že od prej izpraznjene škofijske stolice v Djakovu. Proti mojim intencijam in intencijam kabineta, ki so se jasno pokazale in izrazile na tej seji sami, se je spravilo to vprašanje v javnost tako nerodno, netaktilno in strastno, da sem moral jaz proti temu revolirati. Takoj drugi dan po tej kabinetski seji, v kateri se je to vprašanje razpravljalo in reševalo, kakli koraki, da se naj podvzamejo pri Sv. Stolid in da bi se to vprašanje spravilo na pravo pot, je prinesla »Demokratija« poročilo o tej ministrski seji, ki je name napravilo vtis, katerega se tudi do sedaj še nisem mogel iznebiti. To je bil poslužben komunik, objavljen proti cilju, ki se je šele ustvarjal, časnikarska kampanja proti Vatikanu in episkopatu, da se izvede nekatere vrste pritisk nanj. Zaradi tega se je brezdvomno dal tudi koraku kraljevske vlade v tej stvari značaj ostrega protesta. In za listom »Demokratija« je tudi »Riječ SHS« otvorila istega dne to kampanjo. Po mojem pojmovanju o vodstvu državnih poslov in o sedanjem položaju dežele v notranjosti in zunanosti, se razmere ne morejo pomiriti s takimi manirami, ki so se do sedaj javile pri tako delikatnih vprašanjih in ki se v znatni meri tičejo tudi naših notranjih odnosov in zunanega položaja. Čast mi je zaprositi Vaše kraljevsko Visočanstvo v najtoplejši hvalečnosti za dosedanje zaupanje Vašega Visočanstva meni in mojim drugom, da blagovolite sprejeti zahtevno o moji globoki udanosti. Podpis: St. M. Protič.

BOLGARSKA NOTA.

LDU, Nauen, 1. avgusta. (Brezčično). Bolgarska mirovna delegacija je izročila mirovni konferenci svojo prvo noto glede macedonskega vprašanja. Dobrudže in Tracije. Bolgarska je mnenja, da se ji po Wilsonovem programu te province ne smejo odtrgati.

POLJAKI IN UKRAJINCI.

LDU, Nauen, 1. avgusta. (Brezčično). Poljska poročila javljajo iz Lvova: Ukrajinci so napadli poljske čete ob Zbruču, pa so bile popolnoma odbite. Poljske čete so prekoračile Zbruč in zasledovale zasedle Lancoron. Zadnjedošle vesti potrjujejo, da prodirajo poljske čete proti Kamienjcu Podolskemu in da so ga prve čete že dosegle.

VOJAŠKA SLUŽBA POŠTNIH URADNIKOV.

LDU, Beograd, 2. avgusta. Vsi poštni in brzojavni uradniki bodo oproščeni od poziva v vojaško službo.

TRANSPORTI IZ ITALIJE.

LDU, Beograd, 2. avgusta. Pred nekaj dnevi so Italijani ustavili transporte jugoslovanskih vojakov in državljanov, ki so internirani v Italiji. Podvzeti so koraki, da se transporti nadaljujejo.

LDU, Beograd, 2. avgusta. Včeraj popoldne ob 13. je ministrski predsednik Protič podal prestolonasledniku demisijsko kabineta. Regent je sprejel v avdijenci tudi ostale ministre. Ob 17. popoldne je sporočil ministrski predsednik predsedniku narodnega predstavništva, da je vlada v demisiji. Danes bo regent pozval k sebi tudi predsednika narodnega predstavništva dr. Dražo Pavlovića. Danes se skuša dognati stališče neodvisnih radikalcev in skupine dr. Korošca. Od izjav teh dveh skupin za ali proti koalicijski vladi je odvisna rešitev krize. Kakor poročajo sta obedni skupini za koalicijsko vlado. Kriza je zelo težka in ne bo še rešena v nekoliko dneh.

DOBRUDŽA.

LDU, Bukarešta, 1. avgusta. Agencija Dacia javlja, da je iz Dobrudže došla delegacija muslimanov, ki je predložila rumunskemu ministrskemu predsedniku spomenico, v kateri se zahteva, da v nobenem slučaju ne pripadejo nazaj pod Bolgarsko, temveč da ostanejo pod veliko Rumunijo.

MEJE MED ROMUNIJO IN NAŠO DRŽAVO.

LDU, Veliki Bečkereti, 1. avgusta. Srbske čete so izpraznile one dele Banata, ki pripadajo v skladu skena teritorij

jalne komisije pod Romunijo. Odšle so na novo demarkacijsko črto, ki velja kot začasna meja med Jugoslavijo in Romunijo.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Vremensko poročilo.

Vilina nad morjem 300-2 Sedajni mrazik dat 730 mm

August	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
1	2. pop.	738.5	24.0	sl. svv. brezvet.	več. jas.
2	7. zj.	738.8	15.1	.	megla

Padavina v 24 urah 0.0 mm
— Srednja večerjska temperatura 19.0°, normalna 19.7°. — Vremenska napoved za jutri: Lepo, vroče in mirno vreme.

Gospodarstvo.

Premišljevanje o bodoči regulaciji valute 1:3. Velika krivica bi se nam Slovencem in Hrvatom zgodila, ako bi morali za 1 dinar dati 3 jugoslovanske krone. Dne 12. julija se je poročalo, da »Banque populaire Suisse« v Ženevi kupuje srbske dinarje po 48 centimov, jugoslovanske krone pa po 23 centimov. Ta inozemski kurz je merodajen in kaže, da razmerje 1:3 za dinar in krono nikdar ni utemeljen. Ako bi za 1 dinar v vrednosti 48 centimov dali 3 jugoslovanske krone po 23 centimov, torej 69 centimov, bi dali preveč za 21 centimov, torej okrog 1 krono. Bolj očitna je ta krivica, če se račun, da bi morali za 100 dinarjev v vrednosti 48 frankov dati 300 jugoslovanskih kron po 23 centimov, torej 69 frankov ali preveč za 21 frankov. Zakaj to? To bi bilo veliko darilo! Pri vsakih tisoč dinarjev bi dali torej preveč 210 frankov.

Devizni kurzi od 30. m. m.: Amsterdam 1472, Berlin 245'50, Curih 780 do 781'50, Kristianija 942 do 943'50, Kodanj 897 do 898'50, Stockholm 975 do 977. — LDU.

Tvrčke, ki se zanimajo za uvoz iz Egipta ali pa za izvoz v Egipt, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani naslov neke trgovske agencije v Kairu, ki je pripravljena prevzeti trgovska zastopstva naših tvrdč, ki nameravajo v Egipt uvažati, odromati iz Egipta izvažati.

Tvrčke, ki se zanimajo za uvoz iz Danske in za izvoz na Dansko, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice naslov neke tvrdče, ki bi rada stopila s tukajšnjimi tvrdkami v zvezo.

Ustavitev izplačevanja kuponov vseh avstrijskih obveznic in zadolžitve Ministrstva financ generalno ravnanje s državnimi dolgi v Beogradu je s odlokom z dne 25. julija 1919 broj 702 ukazalo, da se takoj ustavi izplačevanje kuponov kakor tudi obresti od amortizovanih obligacij vseh predvojnih dolgov bivše Avstro-Ogrske, dokler se ta zadeva o dolgovih mednarodno-pravno ne odloči.

Efektina borza v Pragi. V ponedeljek 4. avgusta se odprla v Pragi borza za efekte. Začasno bo dovoljena samo trgovina z onimi vrednostmi, ki so naznačene v uradnem kurznem listu pragske borze, izvenših vrednostnic avstro - ogrskega državnega dolga, ki so označene v oddelku C borznega lista. Borza bo odprta vsak delavni dan, izvenših soboto, od 11. do 12. ure — LDU.

Proti trumom. »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča, da je angleška vlada v spodnji zbornici naznanila ne jesensko zasedanje zakonski načrt proti trumom. — LDU.

Društvene vesti in prireditve.

Uradniki in uradnice denarnih zavodov se opozarjajo na skupščino Društva zasebnega uradništva Slovenije, strokovna skupina denarnih zavodov Ljubljana, ki se vrši v nedeljo 3. avgusta t. l. ob 9. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Zborovanje je velevažno in vsled tega polnoštevilna udeležba zelo priporočljiva. Odbor.

Akad. feriatno društvo »Prosveta« je bilo leta 1914. potom avstrijske policijske naredbe ukinjeno in je bilo delovanje društva med vojno nemogoče. Prosimo vse tovariše akademike, ki hočejo sodelovati pri »Prosveti«, da se sestanajo v torek 5. avgusta ob 10. zjutraj v bivših prostorih »Prosvete« v Mestnem domu, I. nastr., desni trakt. Predsedništvo »Prosvete«.

Veseličco, katero smo priredili bleški in gorjanski visokošolci dne 27. julija 1919 v gostilni gosp. Vinko Jana v Spodnjih Gorjah v priidni SZSA, je kljub manjši udeležbi precej dobro uspeš. Čisti dobiček, 1400 kron, se je poslal zgoraj omenjenemu podpornemu društvu v Zagreb. Da ta prireditve, katere čisti dobiček je namenjen za podporo revnih slovenskih visokošolcev, ni uspela kot se je pričakovalo, je krivo, da so odhajali domačini že za dan kot

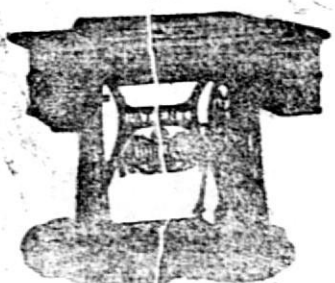
Što je „Salvator“ vinovica?

Ne postoji sredstvo koje bi u bezbrojnim slučajevima tako brzo i uspješno djelovalo kao „SALVATOR“ vinovica. Boli reumatizma, kostiju, zglobova, išijasa, neuragije itd. ublažuje. Boli će dapače posve izčeznuti u najkraćem roku budete li bolna mjesta redovito natirali sa „Salvator“ vinovicom. Tko trpi na nervoznoj glavobolji, migreni, trganju, bezsvjestici, zubobolji, vratobolji itd. neka pomisli na „Salvator“ vinovicu sa svježom vodom i obloži bolno mjesto, izčeznuti će boli vrlo brzo. Nakon napornog hoda ili rada, batarite mišice, osvježiti će Vam tielo. „Salvator“ vinovica jest vanredno korisno djelujuće sredstvo za izpiranje ustiju jer osvježuje i razkužuje usta i grlo.

1664

S. Mittelbach, „Salvator“ Ljekarna i drogerija Zagreb, Jelačićev trg 2

Pristno francosko
namizno olje
prmissima
v dozah 12 1/2 kg in odprto.
Julij Meini, Ljubljana
uvoz kave in čaja
tvornica za čokolado in kakao.

IVAN JAX in sin
Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.

Šivalni stroji
in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867. Vezanje ponuja brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** iz prvih tovarn
Ceniki zastoj in franko. Dürkopp, Styria, Waffrenad.

Elektrotehniški in inštalacijski urad VLADIMIR NOVAK - ZAGREB

Frankopanska ul. 8. Telef. 3-31. (Palača Hotel Imperial).

Tovarniško skladišče vsega električnega materijala, motorjev, dynamo-strojev in ostalih električnih strojev. Posebni oddelek za urejanje kinematografov in kompletne centrale. Prevzema premontriranje izgorelih motorjev in dynamo-strojev. Zunanje naročbe se opravljajo takoj solidno in po zmernih cenah. — Troškovniki in načrti se izvršujejo na zahtevo takoj.

Lurion

Vosek za
loščilo za čevlje
Vsako množino

se dobiva po najnižjih dnevnih cenah

Salvator

loščilo za čevlje
vsaka veličina in vsaka količina 7271

„Slavia“ tvornica kem. proizvoda d. d.
ZAGREB, Ilica 73 (privremena poslovnica).

Ljubljanska komercijalna družba z o. z.

Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18

ponuja:

Posnemalne stroje za mleko „Alfa“
Vrte in posode za mleko „Alfa“
Hladilnike in potrebščine za mlekarstvo
Brzoparilnike „Alfa“ (tudi s pripravo za žganjekuho)
Gonilne jermene iz usnja in gumija
Cevi itd. iz gumija
Mizarski klej (lim)
Firnež la, kranjski
Svinec, cink v kosih

Živo apno
Židno in strešno opeko
„Waaproot“ za osuševanje in izolacije vlažnih prostorov
„Anasphalt“ za tlakovanje cest, hodnikov, kleti itd.
Strešno lepenko
Mavec (gips)
Bukovo ogelje
Ovojni papir beli in ružjavi

Nudalje: Vsakovrstne tehnične potrebščine za tovarne, industrije itd. — Kar se ne dobi drugje, za to naj se vpraša pri nas. — Splošni ceniki se točno še ne razpošiljajo.

7333

ALFONZ BREZNIK

učitelj „Glasbene Matice“ in edini zapriseženi izvedenec dež. sodišča

Največja in najpospešnejša tvrdka in izposojevalnica klavirjev, pianinov in harmonijev.

(Förster, Bösendorfer, Hitzman, Stelzhamer itd.)

Velikanska zaloga vseh glas-
bil, muzikalij in strun ::

LJUBLJANA,

Kongresni trg. št. 15.

(Nasproti nunske cerkve).

Popravila in uglaševanja
strokovnjaško in ceno.

Prave Wertheimove blagajne.

V kratkem pride zopet več blagajn št. 0, 2 in 3. — V zalogi so kasete št. 00, 0 in 1, kopirne stiskalnice in omare za vladati. Te omare so varne proti ognju, nadomestijo blagajno in stanejo samo 1/4 blagajne. — Tovarniški zastopnik za Slovenijo: **Karel Florjančič, Ljubljana, Gradlišče 15.** 6845

Konzervne steklenice

:: vkuhalni aparati ::

pri trgovini s železnarstvom in zalogi strojev

Fr. Stupica, Ljubljana, Marije Terezije c. 1.

Zahtevajte cenovnike. Zahtevajte cenovnike.

Vsem tvrdkam, ki imajo oddati

: zastopstva :

se priporoča
Viktor Omersa, agentura in komis. trgovina
Kranj.

Pohištvo

Spalne, jedilne in gosposke sobe, kuhinjska oprema, podložki modroci, otomane, spalnici in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalniki ter vse vrste lesenega, železnega tapčanega pohištva v vsakem slogu od proste do najf. izvršitve po jako nizkih cenah

pri tvrdki za pohištvo **KAREL PREIS, Maribor, Stolni trg 6.**

Svoboden ogled!

Ceniki zastoj!

Gospodarska zveza v Ljubljani,

priporoča svojo veliko zalogo zajamčeno pristnih vin, osobito:

10% staro ogrsko, letnik 1917,
10% banaško, letnik 1918 brez kisline, nadalje štajerska, hrvaška in dolenska vina, po najnižjih cenah v lastnih posodah.

Vina so dobro obležana in prevzame Gospodarska zveza glede pristnosti vso odgovornost. 7516

„DRAVA“ lesna trgovska in industrijska družba

z o. z. v Mariboru

nudi pohištvo lastnega izdelka in sicer

spalne sobe

v vsaki množini, obstoječe iz 2 dvokrilnih omar s predalom, 2 posteli, 2 nočnih omaric, 1 umivalnik s zrcalom, 1 mize in 4 stolic. Cena kompletne sobe v hrastovi, bukov, mahagonovi ali orehovi imitaciji svetlo ali medio

2900 K.

Permanentna izložba se nahaja v dvorani družbe Tegethoffova o. 51.
Popolne opreme za hotele in sanatorije.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Specijalno stavl. podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobeton. jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke.

Tehnična mnenja. zastopstvo strank v tehniških zadevah

Književni Vjesnik

Pozor! Bibliografski list Novo!

Uredjuje Dr. Vladimir Prestini.

Prvi broj upravo izašao, drugi broj u štampi. „Književni Vjesnik“ donosi svaki mjesec sve novosti na književnom polju srp., hrv. i slovenskom s kratkim prikazima uz popis svih novina i časopisa, vijesti iz književnog i knjižarskog svijeta, sadržaje važnijih članaka naših časopisa, itd. te će za kratko vrijeme biti važno pomagalo i priručnik za svakog duševnog radnika, književnika i knjižničara, knjižara i izdavača, za sve zavode, oblasti i urede, za djaka i učitelja, jednom riječju: za svakog inteligenta, koji čita.

Pretplata stoji do konca godine 1919 4 krune, pojedini broj 50 filira, knjižare imaju 25% popusta.

Naručbe šalju se na upravu „Književnog Vjesnika“ Zagreb, Ilica 30, Knjižara KUGLI. 7508

Slovni zdravilni vrelci (kopališče)

Krapinske Toplice (Hrvatska)

zdravilo z zanesljivim uspehom vse vrste revmatičnih afekcij mišic in členkov, protin, vse živčne bolezni (ishias, nevralgija, nevralgija, histerija, bolečine v hrbtenici), dalje vse kronične bolezni na ledicah in mehurju, zastrupljenje s kovinami in kožne bolezni. Pri ženskih boleznih vplivajo dobrodejno na nervozne pojave v klimakteriju, pri vnetjih maternice ter eksudatih. **Natančneše informacije in prospekte daje zastoj ravnateljstvo.**

G. F. Jurásek

vglaševalec klavirjev in trgovac glasbili

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 12.

Prva jugoslovanska specialna tvrdka za vglasovanje in popravila glasbil.

Generalna reprezentanca

za kraljestvo SHS

za baterije, žarnice, elektrotehniko

Jzdelki svetovnih angleških in slovanskih tvrdk.

Janko Pogačar, Ljubljana

Skladišča, pisarne in razstavljalni lokal

Mestni trg 25.

MODNI SALON

STUCHLY - MASCHKE

LJUBLJANA — ZIDOVSKA UL. 3 — DVORSKI TRG 1.

priporoča največjo izbiro

finih slamičkov, svilenih klobukov in čepic za dame in deklice.

Popravila se sprejemajo in točno izvrše.

Jeklarna RAVNE

(preje: „Stahlwerk Streifen“)

pošta in žel. postaja Guštanj Koroško

proizvaja jeklo za: kose, srpe, vozovne vzmete, kolesna obroča, orodje; jeklo za konstrukcije in osi ter zabojno jeklo (acalonsko in brežjansko) kakortudi v žlebi kovane dele za avtomobile, vagon, poljedelske stroje in dr., vozne osi surove in prirejene, osi z glavico, transmisijske valjce surove in ostrugane, ingote za izdelovanje orodja. Prevzame tudi strgarska in škobiljarska dela.

Ravnateljstvo jeklarni Ravne.

Izvozna i uvozna tvrtka Lavoslav Poljak i drug

Središnica: SPLIT, Dalmacija.

Podružnice: Rijeka, Makarska, Beč (Wien) I. Rotenturmstrasse 11.

Bavi se samo na veliko.

izvozom i kupovanjem: svih domaćih zemaljskih proizvoda, južnog voća, žitarica, ljekovitih bilja, eteričnih i jestivih ulja itd.

uvozom i prodajom: inozemnih proizvoda, svakovrsne prekomorske robe itd.

Brzojavni naslov: Poljakdrug.

3533

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt
ter njih posameznih delov.

Dobe se potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago (blago za obleke) — Istotam se proda večja partija

damskih nogavic.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
za vodo, desno.